SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Рік 121, ЧИСЛО 32, П'ЯТНИЦЯ, 8 СЕРПНЯ 2014 РОКУ | 1893 | Vol. 121, No. 32, FRIDAY, AUGUST 8, 2014 | $2.00

Пам'ятаймо про Україну!

Позиція Англії : НАТО має бути готовим до аґресії з боку Росії

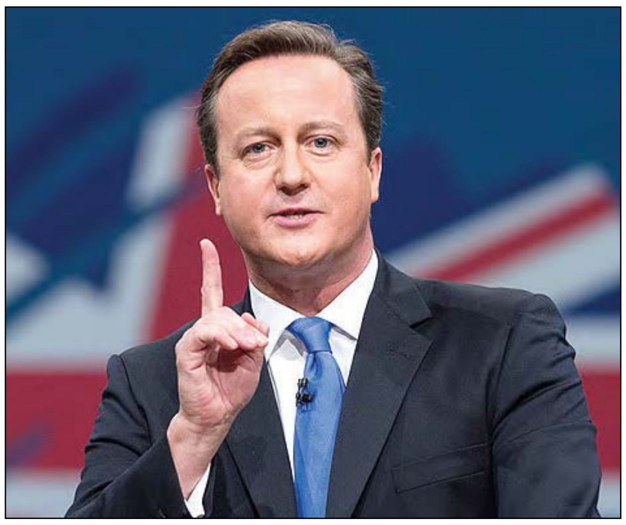
ЛОНДОН. – 2 серпня Прем'єр-міністер Великобританії Дейвид Камерон закликав Генерального секретаря НАТО Андерса Фоґ Расмуссена і провідників країн Північноатлантичного альянсу готуватися до аґресії з боку Росії.

„Ми повинні визнати, що співпраця останніх років тепер неможлива через незаконні дії Росії поблизу кордону НАТО", – заявив Д. Камерон.

Британський прем'єр вважає необхідним переглянути з боку НАТО розклад військових навчань, побудувати низку нових військових об'єктів і завчасно розгорнути обладнання.

„Ми повинні домовитися про довготривалі заходи щодо зміцнення нашої можливости відповісти на будь-яку загрозу, щоб заспокоїти наших союзників, які побоюються за безпеку своїх країн, і цим зупинити б втручання Росії", – підкреслив Д. Камерон.

(Радіо „Свобода")

Прем'єр-міністер Великобританії Дейвид Камерон.

Сенатори США закликають уряд надати Україні військову допомогу

ВАШІНҐТОН. – 2 серпня сенатор-республіканець Роб Портман та сенатор-демократ Бен Кардін закликали Адміністрацію Президента США Барака Обами надати Україні необхідну військову допомогу. Вони висловили занепокоєння викликами, „які стоять перед українськими військовими задля захисту суверенітету від бойовиків, яких озброює і тренує Росія".

„Хоча політична і економічна підтримка є життєво необхідною, але досягнення поставленої мети буде неможливим, якщо українські військові не зможуть відновити закон і порядок, а також стримати майбутню аґресію. Ми зобов'язані надати українцям військову допомогу, щоб вони змогли виконати обіцянки Майдану", – йдеться у заяві Р. Портмана.

„Ми далі будемо підтримувати українців у час, коли вони долають цей виклик", – зазначив Б. Кардін.

Обидва сенатори, Р. Портман та Б. Кардін відвідували Майдан у Києві під час масових протестів на початку цього року.

30 липня голова сенатського Комітету з питань збройних сил Карл Левін закликав надати Україні військову допомогу у вигляді летальної зброї захисної дії, що Президент США Б. Обама наразі відмовляється робити. Сенатор-демократ зазначив, що допомога не може бути „провокативною", але може включати серед іншого боєприпаси та ракети „земля-повітря".

Раніше США вирішили надати Україні 33 млн. дол. нелетальної військової допомоги (зброю несмертельної дії). Однак, поки що не погоджувалися надати зброю вбивчої дії.

(Радіо „Свобода")

Олександер Моцик: „У цій трагедії винна Росія"

23 липня на сайті телеканалу „CNN Opinion" було розміщено статтю Посла України в США Олександра Моцика „У цій трагедії винна Росія", переклад якої українською мовою надіслало до „Свободи" Посольство України в США.

17 липня світ жахнувся від страшної трагедії, коли цивільний літак „Маляйзійських авіоліній" було збито над східною Україною з місцевости, яку контролюють проросійські бойовики. Зараз вже є очевидним для кожного, що цей жахливий акт здійснили терористи, які протягом місяців дестабілізують Українську державу та отримують фінансування і зброю з Росії, а також проходять там військовий вишкіл. Усі дані вказують на те, що фатальний вистріл було зроблено з ракетного комплексу „Бук", який було доставлено на територію України з Росії за декілька днів до трагедії.

Ця жахлива подія не сталася б, якби Росія не розпочала свою аґресію проти України. Вона б не сталася, якби Росія не підтримувала терористів, що діють у східній Україні та багато з яких мають російські пашпорти, і не постачала б їм на постійній основі важку зброю, в тому числі танки і системи ракетного вогню. Тепер стало зрозуміло, що війна, яку веде Росія проти України, є не лише справою України, але має й величезне ґльобальне значення.

(Закінчення на стор. 5)

НА ТЕМИ ДНЯ

Компроміси можливі і неможливі

Петро Часто

Прикро спостерігати, як тяжко й сьогоднішнім українцям поважати свою владу, як нелегко вірити їй. Прикро, але не дивно: надто довго вони не мали власної національної держави, а та, що відновилася після 1991 року, великою, якщо не визначальною, мірою залишалася антинародною й антиукраїнською. Майдан докорінно змінив Україну, збудив суспільство до відповідальности за спільну долю, але та історично зумовлена і вже психологічно усталена відчуженість між народом і урядовим чиновництвом, як не дивно, успішно репродукується в „четвертій владі", ставши ніби керівним принципом українських засобів масової інформації. Неможливо знайти в жодній щоденній газеті, тижневикові чи журналі бодай спробу підтримати пореволюційний уряд в його позитивних намірах. Ні, лише критика, лише підозри, лише певність, що політика не може бути не брудною, не лицемірною, не антинародною.

Ось один приклад. 22 липня Верховна Рада схвалила Указ Президента України Петра Порошенка про третій етап часткової мобілізації до війська. Рішення про два попередні етапи приймав ще виконуючий обов'язки Президента Олександер Турчинов у березні і на початку травня. Зайве тут доводити, наскільки важлива ця справа: у розв'язаній Кремлем війні на Донеччині і Луганщині Україна може покладатися тільки на власні збройні сили. Оскільки ж вони за режиму Віктора Януковича були майже дощенту знищені і деморалізовані, то тепер справа захисту України вимагає від влади швидких і рішучих дій.

Тим часом слід очікувати, що чим швидшими і рішучішими будуть дії влади в ім'я захисту України, тим на шаленіший опір вони натраплять з боку вишколеної московської аґентури, котра на кожен проукраїнський проєкт буде негайно, а нерідко й з випередженням, відповідати кремлівським антипроєктом. Одним з них і стала розрекламована московською пропаґандою неґативна реакція „солдатських матерів України" на згадану часткову моблізацію. Йдеться про все масовіші дорожні пікети українських жінок з гаслами, що вони не віддають своїх синів на війну – нехай це роблять владоможці й олігархи, які, мовляв, мають що захищати.

Певна річ, всі повинні захищати свою країну, всі ті, для кого вона рідна, однак, цей антипроєкт спрямований на розкол українського суспільства, виникнення нової прірви між народом і державною владою. Й от хто найбільше попрацював, аби щонайвище здійняти хвилю протестів проти згаданого ука-

(Закінчення на стор. 14)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Більшість не хоче зброї

КИЇВ. – 62 відс. киян виступили проти законодавчої леґалізації вогнепальної зброї для громадян України в нинішній ситуації. Це виявило опитування, про яке 5 серпня повідомила компанія „Research & Branding Group“. Водночас 23 відс. виступили за леґалізацію зброї, а ще 15 відс. не змогли відповісти. При цьому 59 відс. киян вважають, що володіння вогнепальною зброєю не може підвищити їх особисту безпеку, 29 відс. упевнені, що може, а 12 відс. не мають своєї думки з цього приводу. При цьому аґентство зазначає, що кількість противників леґалізації зброї в порівнянні з минулим роком збільшилася – тоді проти леґалізації виступали 55 відс. опитаних, 22 відс. підтримували таку ідею, 13 відс. зберігали невтралітет з цього приводу, а 10 відс. не знали, що сказати. Збір інформації проводився методом особистого інтерв’ю. *(„Українська правда“)*

Обстріляли військові об’єкти

ХАРКІВ. – 4 серпня невідомі обстріляли з вогнеметів і ґранатометів обласний військовий комісаріят. За день до обстрілу комісаріяту невідомі руйнівним вогнеметом пройшлися по адміністративній будівлі Харківського бронетанкового заводу. Правоохоронці з’ясували, що стріляли з реактивного вогнемета виробництва Російської Федерації. Правоохоронці не виключають, що напади організовуються для того, щоб посіяти паніку. Напади на стратегічні військові об’єкти Харкова розслідує Служба безпеки України. *(Радіо „Свобода“)*

„Добролет“ до Криму не літає

СИМФЕРОПІЛЬ. – Російський авіоперевізник „Добролет“ під впливом санкцій Евросоюзу до Росії був змушений з 4 серпня припинити лети з Москви до Симферополя, а також на всіх інших маршрутах. Через санкції низка европейських контраґентів відмовилися виконувати свої зобов’язання перед перевізником з технічного обслуговування та страхування повітряних суден, а також надання аеронавіґаційної інформації. Цей прецедент має значення не тільки для авіосполучення між Росією і Кримом, а й несе серйозні наслідки для російського ринку авіоперевезень у цілому. „Добролет“ є єдиним малобюджетним авіоперевізником на російському ринку, і його можливий крах ставить хрест на дешевих авіоперевезеннях у Росії. „Авіанова“ та „СкайЕкспрес“, які раніше цим займалися, вже припинили своє існування. Компанія „Добролет“ була створена в жовтні 2013 року як „дочка“ державного „Аерофлоту“. До 15 вересня перевізник мав здійснити 172 оборотних рейси за маршрутом Москва-Симферопіль-Москва, на які вже купили квитки 61.6 тис. пасажирів. *(Радіо „Свобода“)*

На протез зібрали гроші поляки

ПТИЧА, Рівненська область. – Для 21-річного Романа Федорина участь у війні на сході України закінчилася серйозним пораненням і втратою ноги. Він служив поблизу Луганська в бриґаді зв’язку. Щоб допомогти йому, поляки з Гіжицька, Круглянки та Орлови зібрали 1,000 дол. і передали в Україну для придбання протеза. Долучилися до цієї справи також земляки, районна й обласна влада. *(Євген Цимбалюк)*

Не стало провідника письменників

КИЇВ. – 30 липня після тривалої важкої хвороби пішов з життя голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов. Йому було 63 роки. З 1983 року В. Баранов працював секретарем спілки, а 19 листопада 2011 року був обраний головою. В. Баранов також був головним редактором літературного журналу „Київ“ та віце-президентом Товариства „Україна-Румунія“, лавреатом ряду мистецьких нагород. В. Баранов – автор багатьох поетичних збірок, прозових творів, літературних пародій, численних перекладів, літературно-критичних, публіцистичних та мистецтвознавчих публікацій. *(„Укрліт“)*

ТОЧКА ЗОРУ

Четверта російсько-українська війна

Валерій Швець

Війна – це мир. Свобода – це рабство. Незнання – сила. Такими були засадничі партійні гасла вигаданої Джорджем Орвелом країни Океанії з єдиною правлячою силою під назвою „Партія“ – однієї з трьох світових імперій майбутнього. Захмарне майбутнє для Дж. Орвела мало збутися вже у 1984 році. Тому його роман, написаний у 1948 році, що приніс йому світову славу, так і називався – „1984“. Він просто переставив місцями дві останні цифри року написання роману.

Англійська нація дала неперевершених особистостей у всіх сферах інтелектуальної діяльности людства, і однією з них був Дж. Орвел. Маючи диплом Ітона – одного з найпрестижніших коледжів Великої Британії, Дж. Орвел замість успішної кар’єри у будь-якій сфері діяльности, що є типовим для випускників Ітона, присвятив своє коротке життя боротьбі за ідею демократичного соціялізму. Романтика й ідеалізм молодости привели його в 1930-ті роки в Еспанію, на бік республіканців. Там, на відміну від більшости лівої інтеліґенції Заходу, він відкрив для себе справжнє, сталінське, обличчя соціялізму.

Так і не знайшовши відповіді, чи можливий соціялізм з якимось іншим обличчям, він повернувся з Еспанії і всі свої творчі сили віддав боротьбі з тоталітаризмом як політичною системою, що загрожувала людству.

Не зникла в світі ця загроза і сьогодні. Одинока постать Дж. Орвела багато років вивищувалась над лавами чисельних представників західньої інтеліґенції, що вважали Радянський Союз форпостом світової революції. Він вважав Радянський Союз імперією зла. Роман „1984“ – це твір про Радянський Союз, хоч його дії відбуваються в Лондоні у 1984 році.

Однією з характерних ознак тоталітарного суспільства є „новояз“. Характерні приклади такої мови подані у перших рядках цієї статті. Ця нова мова руйнує клясичну мову, вбиває саму можливість мислити, оскільки людина мислить словами, а слова тепер нічого не значать. Біле – це чорне, а чорне – це біле. Не намагайтесь зрозуміти, що це означає. Просто виконуйте те, що наказано.

Чи Росія – це щось інше, ніж Радянський Союз? Чи просто дещо зменшена його копія, яка прагне, як мінімум, повернутись до попе-

(Закінчення на стор. 14)

В інформаційній війні програє той, хто каже правду

Катерина Котенко

Не є таємницею, що Росія проти України веде гібридну війну. Вона проходить на різних фронтах та різних рівнях – у військовій площині, дипломатичній, у кіберпросторі. Її невід’ємною складовою є інформаційна та психологічна війна.

Про те, що час від часу наш лицемірний „стратегічний партнер“ проводить інформаційні кампанії та операції, знали усі. Іноді це називали інформаційною війною. Але ніхто не міг навіть уявити, що ми маємо справу не просто з потужною пропаґандистською машиною. Ми маємо справу з новою інформаційною матрицею, яка не просто штампує світогляд ненависти, а й створює нову реальність. Лише за півроку вона докорінно змінила свідомість росіян та частини українських громадян. Важко уявити, але від двох третин до трьох чвертей росіян підтримують аґресію та війну проти України, вбивства українців та анексію території України.

Чи могли ми ще декілька місяців тому навіть уявити собі війну на Донбасі – вбивства, тортури, захоплення заручників, російських найманців, російську зброю...

Але головною російською зброєю сьогодні стає інформація. Правильніше – її спотворення: ми ледь не вперше побачили численні постановочні сюжети, брехню у промислових маштабах. Потужність інформаційної війни є такою, що ми відчуваємо її ледь не фізично. Вона перетворила деякі засоби масової інформації у зброю масового знищення.

Причиною є той факт, що ґрунт для цієї інформаційної війни був дуже добре підготований. Мова йде про створення свого гуманітарного – навіть цивілізаційного – простору в Україні. Мова йде не тільки про новини. Мова йде про серіяли, фільми, книжки – усі вони тривалий час готували до можливости братовбивчої війни.

Саме тому Національній раді з питань телебачення та радіомовлення доводиться щодня звертатись до кабельних операторів з вимогою припинити трансляцію тимчасово заборонених деяких російських телевізійних каналів, що перетворилися у аванґард аґресії проти України. Нас звинувачують у недемократичності цього кроку. Звинувачують ті, хто запроваджує чи схвалює тоталітарні засоби боротьби з інакомисленням. Але чи може суспільство залишати на волі вбивцю чи злочинця? Злочинця треба ізолювати.

Правильність цього кроку ми усвідомили, коли отруйна хвиля російської пропаґанди цілком накрила деякі райони Донбасу. Інакше, як інформаційний геноцид, це явище назвати не можна.

У держави є усі можливості для того, щоб жорстко контролювати інформаційний простір. Але такий підхід вже сам по собі буде поразкою. Ми не прагнемо перемоги за будь-яку ціну: ані у військовій операції, ані в інформаційному середовищі. Саме тому, коли нам закидають програш в інформаційній війні, ми не маємо рефлексувати. Ми не ведемо інформаційну війну проти Росії. Ми намагаємося зберегти себе, своє право бути самими собою.

Ми не збираємося перетворюватися у клон російської пропаґандистської машини. Але ми потребуємо допомоги суспільства. Протистояти потужній пропаґандистській машині ми можемо лише разом – держава та суспільство. Врешті-решт, нам усім потрібна сильна демократична незалежна Україна.

Саме тому нові часи висувають нові вимоги. В тому числі до медіясередовища. Ці нові вимоги є своєрідними правилами інформаційної гігієни. Дотримуючись її, ми зможемо зберегти мир та спокій в країні:

- Не ставайте рупорами ворожого до України світогляду. Він подібний до радіоактивного опромінювання – до певного часу ми просто його не помічаємо. А потім організм гине.
- Не поширюйте недостовірні дані, брехню чи продукцію професійних пропаґандистів.
- Не надавайте трибуну терористам та сепаратистам. Сьогодні інформація є зброєю й тому ви фактично відкриваєте ворота фортеці ворожій армії.
- Розвінчуйте брехню.
- Не ставайте очима ворога – будь-яка інформація, що представляє небезпеку для наших військових не має поширюватися в інформаційному просторі.
- Об’єднуйте зусилля та ресурси для захисту українського інформаційного простору. Нам протистоїть ворог з майже необмеженими у порівнянні з нашими можливостями.

Окремо хочу наголосити – мова не йде про цензуру чи самоцензуру. Мова йде про відповідальність – професійну та громадянську. Нарешті, загальнолюдську. Бо ми маємо пам’ятати – сьогодні слово та відео-картинка вбивають. Вбивають в прямому сенсі.

(„Українська правда“)

Катерина Котенко – медія-експерт, керівник Індустріяльного Телевізійного Комітету, Київ.

Конґрес США – про мотиви російської аґресії

ВАШИНҐТОН. – Протистояти російській агресії в Україні та підтримати українську армію закликали Адміністрацію США учасники слухань у Конґресі 31 липня, зокрема колишній Посол США в Україні Вільям Тейлор.

„Росія сьогодні – єдина найбільша загроза миру в Европі. Якщо Захід не протистоятиме цій загрозі, завтра ми будемо протистояти ще більшій загрозі, і ближче до нашого дому", – сказав В. Тейлор. Він називає метою Володимира Путіна нестабільність в Україні, щоб отримати контролю над нею.

А Конґресмен Тед По, який щедро обсипав російського президента епітетами, впевнений, що після України у „російського ведмедя" апетит значно зросте.

„Путін є центром цієї ситуації. Він бачить себе сучасним Петром Великим. Навіть найближчі радники називають його царем. Я називаю Путіна сибірським Наполеоном", – зізнався конґресмен Т. По.

Водночас він вважає аґресію Путіна в Україні ідеологічною: „Я думаю, це націоналізм. Росіяни отримують задоволення від експансії в Україну".

Інший учасник слухань директор російських досліджень американського Інституту підприємництва Леон Арон зауважує, що для В. Путіна не обов'язкове повернення до Радянського Союзу.

„Він не хоче відновити СРСР. Це по-дурному, дорого і ризиковано. Він хоче взяти під контролю ресурси. І всередині країни він вже це зробив: в політичному, економічному і культурному сенсі. Тепер він хоче у ширшому контексті, на території колишнього СРСР встановити контролю Росії. І це не означає тотальну окупацію, треба тільки зробити ці країни залежними від Москви", – сказав директор російських досліджень американського Інституту підприємництва Л. Арон.

Експерти порадили урядові Сполучених Штатів якомога швидше зформувати стратегію протидії діям Кремля.

„Заходові потрібна чітка стратегія, спрямована на те, щоб переконати В. Путіна вивести війська з України, припинити аґресію в Україну та в сусідні з нею країни. Потрібно підкріпити оборонну здатність українського війська і допомогти Україні стати квітучою демократичною державою", – виклав рецепт розв'язання конфлікту політолог Ієн Бжезинський.

За словами І. Бжезинського, для цього американському урядові необхідно посилити економічні санкції проти Росії, надати Україні ґарантії безпеки НАТО, забезпечити справжню військову допомогу українській армії, вжити кроків, щоб протистояти російській пропаґанді, а також допомогти Україні інтеґруватися до Европи.

(„Голос Америки")

ООН: „На сепаратистів чекає Гаазький трибунал"

КИЇВ. – Верховний комісар ООН з прав людини Наві Пілей заявила в інтерв'ю для німецьких засобів масової інформації 27 липня, що міжнародна спільнота може притягнути до відповідальности сепаратистів, що діють у східній Україні: стосовно цих груп осіб може діяти Міжнародний кримінальний суд у Гаазі.

Н. Пілей нагадала, що сепаратисти зобов'язані дотримуватися норм міжнародного права та захищати мирне населення. „Якщо вони цього не роблять, то міжнародна спільнота може притягнути їх до відповідальности. Ми маємо Міжнародний кримінальний суд у Гаазі, який діє і стосовно цих груп", – заявила вона.

Верховний комісар ООН зазначила, що усі уряди, які мають вплив на сепаратистів, повинні його застосовувати.

„Мій Верховний комісаріят ООН з прав людини застерігає багатьох провідників повстанців, що порушення міжнародного права має наслідки. Приміром, ми попередили повстанців у Південному Судані, і деякі ватажки справді приструнили свої підрозділи", – повідомила Н. Пілей.

Також Верховний комісар ООН з прав людини запевнила, що в Україні експерти ООН задокументували маштабні порушення прав людей.

При цьому Н. Пілей порадила людям, які перебувають у скрутних ситуаціях, звертатися безпосередньо до фахівців ООН та розповідати про порушення їхніх прав.

За її словами, відповідний комісаріят Організації Об'єднаних Націй реаґує дуже швидко: після спалаху конфлікту у східній Україні фахівці ООН відразу прибули на місце, щоб розпочати роботу.

Водночас Н. Пілей вказала на те, що ООН іноді запізніло реаґує на спалахи конфліктів та насилля у різних країнах світу.

„ООН могла б більше робити для запобігання порушенням прав людей. Це невдача. Об'єднані Нації часто виступають тільки після спалаху конфліктів та насилля", – визнала Н. Пілей.

(„Кореспондент")

Генерал Демпсі – про Росію і поведінку Путіна

Зореслав Байдюк

АСПЕН, Кольорадо. – 25 липня Аспенський інститут зібрав у Кольорадо Форум безпеки, у якому взали участь провідні американські та закордонні експерти. У своєму виступі під час дискусії начальник З'єднаних штабів Збройних сил США Мартін Демпсі говорив про поведінку Росії в Україні і про наслідки цієї поведінки для усього світового порядку.

Зокрема, на думку М. Демпсі, „Росія прийняла рішення величезного маштабу – змінити прийнятий порядок, цілісність суверенних держав. Я боюсь, що Путін, можливо, розпалив вогнище, яке виходить з-під його контролі".

Застосування Росією артилерії проти українських військових, за оцінкою американського військового, змінює систему безпеки усієї Східньої Европи. Генерал нагадав, що вперше з 1939 року уряд однієї держави застосовує військову силу на території іншої суверенної европейської країни.

Він порівняв поведінку Володимира Путіна з діями Сталіна, який під подібним гаслом захисту етнічних росіян у 1939 році окупував західню Україну, що тоді належала до Польщі.

Воєнні дії в Україні, зазначив М. Демпсі, знаменують зміну у взаєминах між Европою та Росією, як також у стосунках Вашинґтону та Москви. Щоправда, наскільки глибокими будуть ці зміни, ще тяжко сказати. Нарощування воєнного потенціялу Росією, зокрема авіяції та ракет дальнього радіюсу дії, що почалось з 2008 року, вказує на бажання Кремля змінити існуючий балянс сил.

„Вони безумовно прагнуть зайняти іншу позицію не лише у Східній Европі, а й в Европі загалом та у стосунках зі Сполученими Штатами", – зазначив генерал М. Демпсі.

У цій ситуації НАТО повинно визначитися, що ці зміни означають для Альянсу, який було створено для стабільности та безпеки в Европі, на противагу Радянському Союзові. Водночас генерал М. Демпсі вважає за потрібне підтримувати контакти зі своїми російськими колегами, поміж яких бачить певний спротив діям В. Путіна: „Про це ризиковано говорити, адже десяток з них можуть завтра потрапити у ґулаґ, але, на мій погляд, російські військові, яких я знаю, проти своєї волі беруть участь у цих бойових діях".

За словами генерала М. Демпсі, Сполучені Штати не сидять, склавши руки. Триває активний процес визначення, яку підтримку надати Україні, і у цьому процесі Пентаґон співпрацює з союзниками по НАТО. Окрім того, США переглядають свою власну модель безпеки і стратегію, до якої не повертались 20 останніх років, – запевнив генерал М. Демпсі.

(„Голос Америки")

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Населення допомагає війську

ЛЬВІВ. – Щотижня активісти з Львівщини везуть продукти і необхідні речі для бійців у зону антитерористичної операції. Також рідні передають своїм синам, чоловікам, онукам іменні посилки. Вже передали бійцям 150 таких посилок. У містах і селах люди створили місця збору допомоги для армії. 5 серпня восьмеро добровольців доставили для 80-ої аеромобільної, 24-ої механізованої бриґад і батальйону „Львів" 50 тонн вантажу. Це були бронежилети, шоломи, тепловізори, білизна, побутова хемія, інструменти для ремонту техніки, харчі. Активна підтримка громадянами війська стала українським феноменом. Мистці організовують благодійні виставки, пенсіонери діляться своїми пенсіями, чимало підприємців допомагають анонімно. Громадські активісти Центру забезпечення військових готують до відіслання вже четвертий вантаж. *(Радіо „Свобода")*

Спостерігачі допомогли воякам

ДОНЕЦЬК. – За період 1-4 серпня в Росію з території України відступили 449 українських військових, яким у цьому допомогли спостерігачі Організації безпеки і співпраці у Европі (ОБСЕ). Місія спостерігачів отримала повідомлення з 72-ої механізованої піхотної бриґади про те, що близько 600 українських військових оточені сепаратистами і залишились без набоїв, пального і продовольства. Домовитись з сепаратистами про отримання коридору для виходу українським військовим не вдалося. Представники ОБСЕ подбали про відхід оточених до російського пункту пропуску „Гуково" та переконали Міністерство оборони України погодитись на цей варіянт. 4 серпня спостерігачі зустрілись з начальником пункту „Гуково", який повідомив, що 192 військових уже повернулись в Україну, а решта вирушать згодом. *(УНІАН)*

Переконують місцевих терористів

ЛИСИЧАНСЬК, Донецька область. – „Бійці батальйону „Донбас" захопили на базі бойовиків батальйону „Призрак" повний список його членів", – заявив 5 серпня командир батальйону Семен Семенченко. „На Лисичанському скляному заводі проживало до 500 бойовиків. Коли вони втікали, то залишили список своїх членів з зазначенням домашніх адрес і хто ким був, велику кількість пашпортів, у тому числі російських і азербайджанських", – сказав він. Велику частину „Призрака" становили місцеві жителі. Бійці „Донбасу" їздять за знайденими адресами і ведуть бесіди про побудову майбутнього України. На базі батальйону „Призрак" зберігалася також велика кількість медикаментів і продуктів з Росії, боєприпаси, бочки з порохом, настанови для штурмових і диверсійних груп з грифами Генерального штабу Росії. *(„Укрінформ")*

Буде скорочено державних службовців

КИЇВ. – В Україні буде скорочено 30-50 відс. державних службовців. Про це в Українському кризовому медіяцентрі повідомив 5 серпня Міністер юстиції Павло Петренко. „У державному апараті нині працює понад 250 тис. чиновників. Ефективність їхньої роботи, порівняно з приватним сектором, вкрай низька", – сказав він. При цьому низькі платні чиновництва – одна з головних причин корупції. Тому під час скорочення кількости працівників буде повністю збережено фонд заробітної платні, і ті особи, які прийдуть на посади, отримають реальну конкурентну заробітну платню, П. Петренко Буде проведено повне очищення та переатестацію працівників державного апарату, передовсім судових та контрольних органів. *(УНІАН)*

6 вересня – черговий бій Володимира Кличка

КИЇВ. – Другий тренер Володимира Кличка, Джеймс-Алі Башир, 5 серпня поділився своїми очікуваннями від бою українця з болгарином Кубратом Пулєвим. „Це буде дуже цікавий бій, тому що Пулєв – унікальний боксер і не боїться Володимира. Бій буде конкурентним, але Володимир переможе", – сказав тренер. Бій відбудеться 6 вересня в німецькому місті Гамбурґзі. *(УНІАН)*

АМЕРИКА І СВІТ

Обама хоче отямити Путіна

ВАШІНҐТОН. – Президент США Барак Обама, виступаючи у Білому Домі 1 серпня, запевнив, що США зроблять усе можливе, щоб запобігти дальшій ескаляції збройного конфлікту на сході України. За словами Б. Обами, керівництво Росії має бути зацікавленим у заходах, які привели б до скасування санкцій проти її економіки. Він сказав, що позиція Сполучених Штатів проста: „Відмовтесь від підтримки сепаратистів, санкції будуть скасовані і економіка знову почне зростати". Але, як відзначив Президент США, коментуючи дії Володимира Путіна, „не всі люди вчиняють раціонально і не завжди вони керуються середньотривалими й довготривалими інтересами". Того ж дня, 1 серпня, перед згаданим виступом, відбулася телефонна розмова Б. Обами з В. Путіним, під час якої останній заявив, що тиск санкціями з боку Вашінґтону на Москву шкодить американсько-російським взаєминам та міжнародній стабільності. Натомість Б. Обама закликав кремлівських вождів припинити підтримувати сепаратистів на сході України і дотримуватися міжнародних договорів. *(Бі-Бі-Сі)*

Нові і все болючіші санкції

ВАШІНҐТОН. – 29 серпня Президент Барак Обама сказав у розмові з журналістами в Білому Домі, що узгоджене запровадження нових санкцій США та Европейського союзу проти російського енерґетичного сектору, оборонної індустрії та фінансових інституцій посилить тиск на Росію. „Зважаючи на те, що ми координуємо наші дії з ЕС, санкції, які оголошені сьогодні, матимуть ще більший вплив. Запроваджені санкції зроблять слабку російську економіку ще слабшою. Чужоземні інвестори залишатимуться осторонь. Навіть до сьогоднішніх обмежень очікувалося, що близько 100 млрд. дол. вийдуть з Росії", – наголосив Президент Б. Обама. До списку нових економічних санкцій США проти Москви увійшли три російських банки – „Банк Москви", „Російський сільськогосподарський банк" і „ВТБ-банк", а також банк „Об'єднаної суднобудівної корпорації". *(Радіо „Свобода")*

Тефт налаштований безкомпромісно

ВАШІНҐТОН. – Кандидат на пост Посла США в Москві Джон Тефт заявив 30 липня, що Сполучені Штати „ніколи не приймуть" анексії Росією Криму і не зможуть іґнорувати ролю Росії в українській кризі. Анексія Криму „знищила саму основу" европейської безпеки, – ствердив Дж. Тефт. США не мають посла у Росії від лютого цього року. Упродовж останніх місяців напруженої ситуації в Україні через російське втручання стосунки між Вашінґтоном і Москвою значно погіршилися. Дж. Тефт, який був Послом США в Україні та Грузії, на думку багатьох у Росії, вороже налаштований щодо Кремля. А прихильники Дж. Тефта називають його неперевершеним і високопрофесійним дипломатом. Сенат 31 липня свалив його назначення на пост в Москві. *(Радіо „Свобода")*

„Мирного пляну" Меркель не існує

БЕРЛІН. – 31 липня прес-служба німецького уряду заперечила інформацію про таємні переговори Канцлера Німеччини Ангели Меркель та Президента Росії Володимира Путіна щодо України. Зі спростуванням виступила заступник речника німецького уряду Крістіане Віртц. „Це повідомлення не має під собою жодних підстав", – сказала вона. Не знають про „таємний плян" А. Меркель та В. Путіна, за інформацією прес-служби, і в німецьких дипломатичних колах. Автор матеріялу, вміщеного у лондонській газеті „The Independent" 30 липня, британська журналістка Марґарета Паґано не називає своїх інформаторів, посилаючись лише на „джерела, ознайомлені з секретними переговорами". М. Паґано є колишнім кореспондентом відділу економічних новин недільної версії газети і тепер організовує інтерв'ю на економічну тематику для низки британських газет. Її згадана актуальна стаття є першою на тему української кризи. *(„Українська правда")*

Хроніка бойових дій

Оперативна інформація інформаційно-аналітичного центру Ради національної безпеки і оборони

■ **1 серпня** – Українське військо повністю звільнило від бойовиків населений пункт Новий світ Донецької области. Протягом доби терористи обстріляли блокпости та позиції підрозділів України в районах населених пунктів Шахтарськ, Весела Тарасівка, Білорічeнський, Контарне, Дебальцеве, Стукалова Балка, Макарове, Григорівка, Дякове та летовища Луганськ. Частина обстрілів велася з території Росії. З населеного пункту Ратіхуватий Російської Федерації було обстріляно з системи „Ґрад" блокпост біля Григорівки. Одночасно з обстрілом 150 терористів атакували українських військових за підтримки трьох танків, але змушені були відступити. Під час маршу в районі селища Сізе батальйон територіяльної оборони „Чернігів" виявив і знищив засідку терористів.

Протягом доби авіяція Росії кілька разів незаконно перетинала кордон України. На Донеччині вдалося збити російський безпілотний літальний апарат „Орлан-10", який вів розвідку.

Російська сторона активно готує вогневі позиції для обстрілу території України в районі села Стратива, де в лісі облаштовані позиції зайняли 17 установок залпового вогню „Ґрад", а у Білгородській області зайняли бойові позиції три важкі самохідні гармати. Вночі через річку Сіверський Донець з території Росії у районі сіл Поповка та Великий Суходіл росіяни за допомогою понтонів переправили чергову партію військової техніки для терористів.

■ **2 серпня** – Звільнено біля Донецька Красногорівку та Старомихайлівку. Військові Національної ґвардії укріплюють вогневі позиції в районі Антрацита, виявляють залишки бандитських угрупувань у звільненому Краматорську. Протягом останньої доби терористи сім разів обстрілювали летовище Луганськ з установок „Ґрад" і танку. З території Росії системно обстрілюють позиції прикордонників та Збройних сил України, зокрема у районі Панчінкового та Червонопартизанська. Протягом чотирьох годин з установок „Ґрад" терористи обстрілювали позиції десантників в районі населеного пункту Дякове. Під час обстрілу пункту пропуску „Довжанський" прикордонники зафіксували російський безпілотний літак, який після обстрілу повернувся на територію Росії. Вночі в районі Василівки Донецької області група терористів намагалась перетнути кордон, але прикордонники знищили частину бойовиків і змусили решту повернутись на територію Росії.

Росія продовжує концентрувати війська біля українського кордону, зокрема танки, бронетранспортери, міномети та зенітни установки. Припинено роботу трьох російських пунктів пропуску. Керівники прикордонних областей Росії дали вказівку сільським підприємствам та фармерам закінчити збирання врожаю до 3 серпня на полях, які розташовані в прикордонній смузі.

■ **3 серпня** – Протягом доби українські підрозділи неодноразово вступали в вогневий контакт з бойовиками в районах населених пунктів Земляне, Авдіївка, Городище, Обозне, Іллінка, Стукалова Балка, Сабівка, Червонопартизанськ, Тепличне, Василівка та Станично-Луганське. Продовжуються обстріли терористами прикордонних підрозділів та позицій сил антитерористичної операції (АТО). З метою провокації бандити обстрілюють територію Росії, звідки у відповідь ведеться вогонь по позиціях українських військових. При цьому йде активна повітряна розвідка з порушенням повітряного простору України. Росіяни накопичують живу силу та озброєння поблизу кордону. Вночі через тимчасово неконтрольовані ділянки кордону терористи переправили з Росії в Україну 10 танків, які рухаються у напрямку Донецька.

■ **4 серпня** – Підрозділи сил АТО зайняли місто Ясинувата Донецької області, яке є важливим пунктом залізничного сполучення реґіону. Звільнення міста дозволило охопити Донецьк з півночі та перекрити один з важливих каналів постачання зброї та техніки для терористів. Наразі у місті проводиться виявлення та знешкодження залишків терористичних формувань. Українські військові розбльокували шляхи, які поєднують Дмитрівку і Дякове.

(Закінчення на стор. 19)

Ситуація на сході України станом на 5 серпня. (Мапа Ради національної безпеки і оборони)

НА ТЕМУ ДНЯ

Врятувати підполковника Путіна

Віктор Тимошенко

Президент Росії Володимир Путін і Канцлер Німеччини Ангела Меркель ведуть залаштункові переговори щодо України. Росія призупиняє війну у Донбасі, а Німеччина готує світове визнання окупації Криму. Україна дає ґарантію не вступати до НАТО й забезпечується російським газом за прийнятними цінами. Таку сенсаційну новину розміщено на сайтах багатьох інформаційних аґентств, з посиланням на „інформовані джерела, близькі до переговорів“.

Брехня! Конспірологія на замовлення. „Новина“ фейкова, її вигадали у Москві. Точніше, придумали „сукупні кремлівські мізки“. І ось чому.

Хтось нещодавно сказав, що, починаючи з моменту трагічної катастрофи маляйзійського „Боїнга-777“, російською національною ідеєю стала особиста безпека й порятунок В. Путіна.

Якщо В. Путіна заберуть марсіяни у космос або, не дай Боже, він, як і римський імператор Діоклетіян, залишить справи й почне вирощувати капусту, то всі темні сили російського політичного дна – російський етнічний націоналізм, кавказькі пасіонарії, отамани козачих військ, російські мусульмани й російські чорносотенці, зруйнують Росію.

В. Путін – це політичне, ідеологічне, персоніфіковане „кріплення“, „хомут“ нинішньої російської державности. Все у Росії залежить від психічного стану тільки однієї людини. Згуртування, консолідація російської політичної еліти навколо В. Путіна – останній, як говорив політолог Станіслав Білковський, „крик російської державности“.

Але сьогодні В. Путін, за всіма правилами й законами, – міжнародний злочинець. В. Путін – це не колективний Че Ґевара або Робін Гуд, ім’я В. Путіна з огидою й ненавистю вимовляють сотні тисяч людей по обидва боки державного кордону України й Росії. Його стараннями окуповано Крим, розв’язано війну на сході України, він озброює терористів. Стрімко по Росії розповзається коричневий колір. За путінською стратегією з кожного російського обивателя телевізійними кліщами витягли всі темні вади людського зла. Правда й те, що проминуть десятки років, перш ніж забудеться травма війни між українцями й росіянами.

Сьогодні В. Путін вже не контролює „темні сили російського дна“ у Донбасі. Молох війни став самодостатнім, підкоряється лише своїм власним заповідям, канонам, законам. Ґіркін-Стрелков – це те ж, що й Осама Бен Ладен, а В. Путін – у нього хлопчик на побігеньках. Ґіркін: „Вово! Мені потрібні танки, „Ґради“ і „Бук!“.

Президент ракетно-ядерної країни виконує всі накази терористів тільки тому, що якщо не буде війни у Донбасі, виникне питання Криму! А якщо В. Путін відмовиться від Криму (врятовуючи себе), то названі „сили російського дна“ розірвуть найрейтинґовішого президента Росії. Від любови до ненависти – один крок. Або як писав польський філософ-пересмішник Єжи Ленц: „Докопалися до самого дна, але знизу постукали“.

Вийти з нинішньої кризи Росія може тільки за умови „злиття“ В. Путіна. Тому для В. Путіна підтримка сепаратизму й війни у Донбасі є єдиною можливістю залишитися при владі. Більше того – не опинитися за ґратами або повторити долю свого лівійського друга Кадафі.

Нещодавно модний російський політичний експерт Сергій Караґанов попередив В. Путіна, що Захід, США втягує Росію у нову війну, в „Афганістан-II“. Нагадав, що афганська криза, афганська війна стали предтечею розвалу СРСР.

(„Голос України“)

Грузія вірить в перемогу України

КИЇВ. – Екс-президент Грузії Михайло Саакашвілі у розмові з кореспондентами „Української правди“ 27 липня висловив упевненість, що Україна вистоїть у війні з російськими окупантами, бо бореться за правду, справедливість і демократію.

„Ми всі перебуваємо на порозі великих подій. Якщо Майдан був початком політичного кінця Російської імперії, то неминуча перемога українських збройних сил в Донецьку ознаменує вирішальну військову поразку Володимира Путіна, його системи, з усіма своїми ставлениками в Европі і по всьому пострадянському просторі“, – зазначив М. Саакашвілі.

За його словами, „це буде відповідь України за століття приниження, за жертви Голодомору, за героїв Небесної сотні, за відважних воїнів, які поклали голови в останні дні і місяці“.

„Українцям тяжко, вони зазнають втрат, але їм і всім нам тепер потрібна тільки перемога, перемога будь-якою ціною, перемога над імперією зла і брехні. Цією перемогою українські герої навіки запишуть свої імена в історії як рятівники европейської цивілізації від головного варвара XI століття“, – підкреслив експрезидент Грузії.

(„Українська правда“)

Олександер Моцик...

(Закінчення зі стор. 1)

До цієї трагедії Україна зробила усе, що в її силах, для того, аби вирішити конфлікт, нав’язаний їй сусідом, мирним шляхом. Коли Президент України Петро Порошенко вступив на посаду, то запропонував мирний плян, який підтримало міжнародне співтовариство, в тому числі США та Европейський союз. Він також ініціював добровільне припинення вогню для того, щоб створити простір для мирного вреґулювання. Однак, Росія та її маріонетки, які сприяли ескаляції ситуації замість того, щоб вступити в мирні переговори, відкинули цей плян.

З того часу вимоги щодо Росії з боку України та міжнародного співтовариства залишаються незмінними. Ми закликаємо Москву негайно припинити підтримку терористів, які діють у східній України, а також зупинити надсилання найманців та постачання озброєння через кордон. Тепер терористи продовжують вбивати цивільних громадян, знищувати інфраструктуру та збивати українські літаки російською зброєю.

Кремль продовжує свої темні справи для створення в Україні затяжного конфлікту, який створено у Грузії та Молдові з метою запобігання економічному і демократичному розвиткові та европейській інтеґрації.

Що стосується так званих „Донецької та Луганської народних республік“, то їх слід притягнути до відповідальности за порушення суверенітету України, результатом якого стала втрата сотень життів. Вони навмисне створюють перешкоди міжнародному розслідуванню авіоінциденту, знищуючи докази та жахливо поводячись з тілами загиблих. Україна закликає США та міжнародне співтовариство до визнання цих незаконних утворень терористичними організаціями.

Спроможність російського керівництва підтримати повноцінне розслідування катастрофи в ефективний спосіб буде служити ключовим індикатором його намірів уникнути подібних трагедій в майбутньому.

Україна докладатиме усіх зусиль для забезпечення негайного, всеосяжного та прозорого міжнародного розслідування трагедії.

Уряд України залишається відданим здійсненню мирного пляну Президента П. Порошенка. Ми готові надати коридор для виведення бойовиків на територію Росії. У ширшому контексті, Україна продовжує працювати над вирішенням проблем мешканців наших східних реґіонів шляхом відповідних конституційних змін, спрямованих на розширення повноважень місцевих громад.

АМЕРИКА І СВІТ

Рада ЕС далі обмежує Росію

БРЮСЕЛЬ. – Рада Европейського союзу 31 липня ухвалила обмежувальні заходи у зв’язку з діями Росії, спрямованими на дестабілізацію ситуації на сході України. Для того, щоб обмежити доступ Росії до ринків капіталу Евросоюзу, громадяни і компанії ЕС більше не зможуть купувати або продавати нові облігації та акції, видані великими державними російськими банками і банками розвитку, а також їхніми дочірніми команіями та особами, які діють від їхнього імені. Крім того, було запроваджено ембарґо на ввезення і вивезення зброї з Росії та до неї. ЕС заборонив експорт товарів подвійного призначення і технологій для військового використання в Росії. Нарешті, експорт енерґетичного устаткування і техніки до Росії підлягатиме попередньому дозволові компетентних органів держав-членів ЕС. В експортній ліцензії буде відмовлено, якщо продукція призначена для розвідування глибоководного видобутку нафти, арктичної нафти або сланцевих нафтових проєктів у Росії. Санкції почали діяти з 1 серпня. *(„Европейська правда“)*

Росія програла в Евросуді

СТРАСБУРҐ. – Европейський суд з прав людини 31 липня задовольнив позов у справі компанії ЮКОС проти Російської Федерації на 1.9 млрд. евро. Позивачі спочатку вимагали 98 млрд. дол. Рішення не є остаточним і може бути оскаржене у Великій палаті цього суду однією зі сторін протягом трьох місяців. Сума в 1,866,104,634 евро є компенсацією за грошові кари, які Міністерство Росії з податків і зборів наклало на ЮКОС у 2000 і 2001 роках в результаті податкової перевірки. Позов акціонерів ЮКОС було подано в Европейський суд з прав людини у квітні 2004 року. Михайло Ходорковський і екс-глава „Менатепу“ Платон Лебедєв на той момент вже перебували в ув’язненні. До розгляду по суті скарга була прийнята лише 30 січня 2009 року. 28 липня третейський суд у Гаазі визнав, що Росія порушила Енерґетичну хартію у справі ЮКОС, і фактично визнав нафтокомпанію експропрійованою. В рамках гаазького процесу позивачем виступала „Group Menatep Limited“ (GML), що представляє інтереси Леоніда Невзліна і Володимира Дубова. GML вимагала відшкодування 114 млрд дол., але джерела заявили, що суд оцінив втрати у 50 млрд. дол. Крім того, Росія має оплатити витрати судового процесу у розмірі 65 млн. дол. *(Радіо „Свобода“)*

Померла донька Скоропадського

ЦЮРИХ, Швайцарія. – 4 серпня, у віці 95 років, померла наймолодша донька останнього гетьмана України Павла Скоропадського – Олена Отт-Скоропадська. Вона народилася у Берліні, але переважно мешкала у Швайцарії. О. Отт-Скоропадська була двічі одружена, двоє її дітей нині мешкають у Швайцарії. У 1991 році вона вперше відвідала Україну, після цього побувала в Україні ще декілька разів. У 2004 році в Києві, у Музеї гетьманства, за участи авторки, відбулася презентація книжки „Остання з роду Скоропадських“, яка розповідає про життя родини Скоропадських у 1919-1945 роках. *(Радіо „Свобода“)*

Буряти підтримують українців

УЛАН-УДЕ, Росія – 31 липня у столиці Автономної Республіки Бурятії відбулося віче проти аґресії Росії у Криму і на сході України під гаслом „Не будемо душити чужу свободу!“. „Більшість населення Бурятії не розуміє, чим нам загрожує ця війна. В цей момент нам було б неприємно асоціюватися хоч чим-небудь з мілітаристами, аґресорами. Це справа не лише України. Це справа Бурятії. Ми прекрасно знаємо, що зараз забороняється бурятська мова. Українці зараз борються за свою мову, за свою державу. Ми повинні боротися за елементи бурятської державности. Ми повинні підтримати цей прецедент“, – заявили учасники віча. *(„Голос Америки“)*

Ілюзій щодо Росії бути не може

Проникливих людей, здатних передбачати розвиток подій, загальноукраїнських чи навіть світових, не так вже й мало. Були і є вони й серед нас, українців. Проблема наша в іншому: українські провидці завжди говорили в порожнечу і кожен з них мав гірку долю Касандри – від Івана Мазепи з його відчайдушним закликом до українців „тягнути в один гуж" – до Миколи Міхновського і його непочутої осороги –„не приятелюй з ворогами нашого народу, бо ти додаєш їм сили й відваги", і до Мирослава Мариновича, якому вистачило чесноти і мужности сказати, що без жертви українська національна справа перемогти не зможе.

Яка ще нація, окрім нашої, має такий високий, до самого неба, олтар жертв в ім'я України? Десятки тисяч лягли кістьми під мури Петрограду, столиці ірода-царя, сотні тисяч не повернулися з визвольних змагань після революції і в Другій світовій війні, 10 мільйонів українських життів забрав сталінський Голодомор. А тепер, на наших очах, ім'я України понесла до Бога „Небесна сотня", і відходять туди щодня бійці українських батальйонів…

А таке враження, що до істинного українського відродження так само далеко, як було за часів гетьмана І. Мазепи. Бо героїзм тих, хто добровільно їде на смерть, означає, що вони живуть і вмирають за багатьох інших – не тільки за негероїв, але й за байдужих до нації і її праведної боротьби за життя.

Україна не хоче смертей: вона хоче, щоб за неї жили, а не вмирали. А жити за неї – означає позбутися найменших ілюзій щодо Росії. Ці ілюзії, відомо, не виникли з нічого, вони є вислідом багатовікового отруювання нашої національної душі московською неправдою. Але також великою мірою це вислід надмірної української довірливости. Політолог Ігор Лосєв теж належить до проникливих людей, він свідчить: „За всіма опитуваннями соціологів, безвідносно до всіляких значних і малих капостей, зроблених Росією Україні впродовж років незалежности, абсолютна більшість наших співгромадян за звичкою вважала росіян „братнім" народом. А їхню країну – „дружньою". В такому ставленні помітні мазохізм і віктимність. Події 2014 року поставили українців перед необхідністю адекватних висновків, бо понад 80 відс. росіян, за даними найпристойніших соціологічних фундацій Росії, підтримують напад своєї держави на західнього сусіда й анексію Криму. Тобто понад 80 відс. російського народу об'єктивно є ворогами України та українців. Чи вистачить мужности й здорового глузду цей очевидний факт визнати? Визволитися з-під впливу мало не столітнього зомбування (що тривало навіть у незалежній Україні!) й подивитися правді у вічі…".

Західня українська діяспора ніколи не мала ілюзій щодо Москви. Але це не довічна наша індульґенція – в умовах, коли смертельний ворог вже біля воріт України. Наші громади мусять знайти спосіб одним соборним голосом – скажімо, форумом головних редакторів україномовних газет, керівників усіх наших громадських, культурних, мистецьких, молодіжних, фінансових організацій від імені мільйонів американців українського походження закликати уряд і народ США виказати до України не просто співчуття, а реальну допомогу, котра гострим мечем відсіче невпинні зазіхання Москви на майбутнє нашої нації.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Головний редактор: Рома Гадзевич
Редактори: Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by
the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800
Fax (973) 644-9510
E-mail: svoboda@svoboda-news.com
Website: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:
Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $90.00 на рік, $50.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $80.00 на рік, $45.00 на півроку.
Електронна версія (www.svoboda-news.com) – $40.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністрація / Оголошення Володимир Гончарик
☎ (973) 292-9800 x 3040
Fax (973) 644-9510
E-mail adukr@optonline.net

Передплата Володимир Гончарик
☎ (973) 292-9800 x 3040
E-mail subscription@svoboda-news.com

Думки, висловлені в матеріялах, підписаних конкретним автором, не конче віддзеркалюють позицію редакції тижневика „Свобода" або її видавця.

ІСТОРІЯ

Про походження імені „Козак Мамай"

Володимир Єфимов

Як багаторічний член Наукового товариства ім. Шевченка в Дніпропетровську, я спробував дослідити походження імені „Козак Мамай". Про східню версію походження свідчить і звучання самого імені „Мамай", і дещо з атрибутики на його художніх зображеннях, вельми поширених в українській народній творчості протягом останніх століть, з яких, за даними мистецтвознавця Лідії Яценко, збереглося понад 100 автентичних глибинно-народних зображень у стилі наївного примітивізму.

Слово „мамай" у тюркських мовах, за словником Володимира Даля, означає „чудище, яким лякають дітей" (зрозуміло, татарських чи інших східніх народів). Під час і після татаро-монгольської навали, тобто десь починаючи з XIII ст., несподіваною появою абстрактного страхітливого завойовника „Мамая" могли лякати і слов'янських дітей.

У сучасній монгольській мові збереглося лайливе слово „мам" у значенні „чорт, диявол". Про це можна дізнатися, відкривши „Монгольско-русскій словарь", під редакцією А. Лувсандендева (Москва, 1957). Ознаку родового відмінку „ай" можна бачити і в бурятській мові. Таким чином, для східніх народів „мамай" – це дещо надреальне, неґативне, незрозуміле, чим можна навіть дітей лякати.

Саме таке трактування образу сприймає і художньо обіґрує режисер фільму „Мамай" Олесь Санін. Коли героїня фільму (напевно, кримська татарка) запитує героя-козака: хто він є, той, не знаючи їхньої мови, не може або ж не хоче чітко й однозначно самовизначитись і показує на широкий степ. В очах героїні розпач – її дитинча поруч – вона з острахом знизує плечима: „Мамай?" З цього визначального епізоду ім'я козака й потрапило у назву фільму.

Здавалося б, усе стало на свої місця, але ж… Таке режисерське розуміння поняття „мамай", на жаль, входить у суперечність з традиційним художнім образом козака, що спокійно сидить у холодку під деревом, схрестивши ноги, та попиває мед-горілочку, граючи на кобзі. Це мирний козак – він без зброї: рушниця висить десь на гілці, спис встромлено у землю. Який же він „диявол"? Таким татарську дитину не злякаєш! Тож треба шукати інше Мамаєве коріння.

Читаємо у книжці Миколи Баскакова про російські прізвища тюркського походження (Москва, 1979) щодо можливости етимології імені Мамай від монгольського слова „мама" (жіночі груди).

Саме у цій формі й треба, на мою думку, шукати розгадку імені.

Дитинча, яке ссе груди матінки, абсолютно беззахисне. Воно нездатне до активної дії, аґресії. Козак Мамай – теж символ мирного споживання життя. Він нікому нічого поганого не робить і, як бачимо, робити щось лихе не має наміру.

З іншого боку, не варто штучно шукати в зображеннях козака пози медитації на кшталт „пози лотоса" – саме у такий спосіб звикли сидіти тюркські народи, так зручніше їм, бо ж ноги короткі й кривуваті (тисячолітні ж бо вершники). Навчилися у них отак сидіти на землі й козаки, особливо якщо побували в турецькій неволі. Воно й зручніше, бо де знайдеш у степу лаву до столу? І біля багаття отак сидіти безпечніше – не тільки вуса й оселедець, а й сап'янці не обсмалиш.

Щодо кобзи в руках Мамая, варто згадати про ще один з символів-ознак української ментальности – кобзарів. Вони заробляли на життя у єдиний можливий для них спосіб – грали на кобзі та співали. Козак Мамай – зрячий, має зброю, коня, ошатний, тож начебто не бідує. Усе він має, але ж байдикує!

А тепер для контрасту покажемо пересічного українського селянина минувшини, хлібороба-гречкосія, який, заробляючи на життя тяжкою щоденною працею, завше мріяв про мить перепочинку, коли можна буде, як нині кажуть, розслабитися, тобто побайдикувати. До речі, і слово байдикувати походить від тюркського слова „бай" – тобто пан. А пани ким були? Так, неробами! Селяни малювали свою мрію „Козаком Мамаєм", саме козаком, героєм у очах гречкосія. Мамай, навоювавшись, дістав право на відпочинок.

Отже, час зробити підсумок: трактування образу Козака Мамая, що запропоноване у цій статті, відповідає на усі запитання і в семантичному, і в образотворчому аспектах.

ТОЧКА ЗОРУ

Чому зволікають з ратифікацією?

Костянтин Янченко

Україна та дві інші суверенні держави – Молдова і Грузія – 27 червня підписали з Европейським союзом Угоду про асоціяцію. Проте, як відомо, жоден міжнародний договір не набуває чинности, доки не відбудеться процедура ратифікації. Парлямент Грузії ратифікував свою угоду з ЕС 18 липня, консолідувавши безпрецедентні 100 відс. голосів – договір підтримали всі 123 депутати, зареєстровані на засіданні. Парлямент Молдови також засвідчив перед ЕС свою єдність – договір ратифікували буквально за три дні після його підписання в Брюселі. При цьому Молдова не побоялася обіцяних митних санкцій з боку Росії, які не змусили себе довго чекати. Зокрема Міністерство економічного розвитку Росії в односторонньому порядку наклало мито на молдавські вина, м'ясо, зерно, плоди та овочі, а також цукор.

Український уряд, у свою чергу, ратифікувати згоду явно не квапиться. Ще 3 липня Президент Петро Порошенко доручив Міністерству закордонних справ „якнайшвидше підготувати й узгодити з ЕС плян ратифікації Угоди про асоціяцію", однак, на затвердження до парляменту договір не внесено й донині. Громадськість б'є на сполох, а тим часом на сайті прес-служби Президента читаємо, що „процес ратифікації Угоди про асоціяцію та всеохоплюючу зону вільної торгівлі між Україною та Европейським союзом йде за графіком і має завершитися у вересні".

І все було б добре, але европейські провідники виявляють занепокоєння. Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні Ален Ремі на зустрічі з Літньою школою журналістики газети „День" заявив: „Европарлямент, а також країни-члени ЕС чекають від України якнайшвидшої ратифікації Угоди про асоціяцію. Ми вже втратили багато часу, та якщо ратифікація не відбудеться до кінця вересня, евроспільнота буде вкрай здивована". Тож чи направду процедура ратифікації йде за графіком і чи не проґавлять українці чергового шансу досягти успіху в евроінтеґраційних процесах?

Загалом питання ратифікації Угоди стало для багатьох можновладців яблуком розбрату. В українському політикумі умовно виокремилися два табори: перший від початку прагнув негайної ратифікації, другий – пропонував відтермінувати процедуру до вересня, посилаючись на час, який ЕС виділив Україні для впорядкування юридичних норм і детального вивчення всіх положень Угоди. До того ж поборники якнайскорішої ратифікації вважають, що старий парлямент, який і голосуватиме за це рішення, знає Угоду так добре, як жодний інший міжнародний документ, адже для зриву її підписання у Вільнюсі ледве не всією Верховною Радою в документі вишукували недоліки.

Як повідомляли раніше представники Міністерства юстиції, „усі заходи, необхідні для ратифікації, уже прийнято. Тепер треба, щоб Міністерство закордонних справ (МЗС) внесло пропозицію на ратифікацію Президентові України". У свою чергу, МЗС уже також виконало необхідний обсяг робіт і, за словами Міністра закордонних справ Павла Клімкіна, „ратифікація Угоди – це справа тижнів, пакет документів готовий, і ми не будемо затягувати процес".

Хай там як, але останнє слово щодо винесення на голосування питання про ратифікацію Угоди – за Президентом П. Порошенком, і за президентською риторикою останніх тижнів добре видно: упевненої відповіді щодо термінів ратифікації Угоди голова держави покищо не має. Результатом вагань став факт, що три европейські держави, по суті, випередили Україну в питанні її цивілізаційного вибору: Угоду про асоціяцію України з ЕС уже ратифікували парляменти Румунії, Литви та Латвії.

З певним скепсисом на адресу тих, хто бачить сенс не квапитися з ратифікацією, виступає заступник голови партії „Батьківщина" Григорій Немиря. На його думку, чекати, доки Угоду ратифікує Европарлямент, а також інші країни-члени ЕС, не слід. Мовляв, по-перше, це викликає в евроспільноти сумніви щодо бажання українського уряду поставити крапки над „і", а по-друге, одностороння ратифікація Угоди Україною вже передбачає зняття великої кількости мит і безперешкодний експорт.

Також для усіх політиків актуальним залишається питання війни на сході. Для деяких це навіть є приводом заплющити наразі очі на процес ратифікації Угоди, проте політолог Любомира Мандзій у коментарі для „Дня" зауважила: „Завершення війни та ратифікація Угоди – це процеси, які мають іти паралельно, одне іншому не завадить. Більше того, я маю впевненість, що зараз для ратифікації Угоди найбільш сприятливі умови. Скоро парляментські вибори, а отже, питання ратифікації наразі – це іміджевий аспект. Якщо хтось з українських політичних сил зацікавлений у тому, щоб зірвати ратифікацію, їм це потім обов'язково пригадають під час виборів, адже уряд і Президент дали слово українському народу. Тяганина ж відбувається через те, що в нашої політичної системи занадто велика бюрократична надбудова. Як на мене, не вистачає „грузинських реформ", які б зменшили чиновницький апарат – тоді б усі зміни проводилися швидше".

Окрім цього, парляментарі европейських країн, передусім Німеччини та Франції, уже традиційно прислухаються під час переговорів до позиції Російської Федерації. Президент Литви Даля Ґрібаускайте такі настрої в Европарляменті напівжартівливо назвала „вірусом містралізації". І справді, одразу після підписання Угоди було ініційовано тристоронні консультації „Україна–Еврокомісія–Росія". Результатом стало формальне продовження цих переговорів до 12 вересня – до цього часу ратифікацію Угоди на порядок денний не винесуть. На додачу, переговори ґенерували низку абсурдних заявкоментарів з боку Росії, які Німеччина та Франція сприймають цілком серйозно.

Зокрема Міністер економічного розвитку Російської Федерації Олексій Улюкаєв звернувся до Міністра закордонних справ України П. Клімкіна з проханням „відкласти набуття чинности Угоди між Україною та ЕС до вивчення ризикових зон, які стосуються процедури імплементації Угоди". Суспільного резонансу набула також вимога радника президента РФ Сергія Глазьєва „виключити Донбас з Угоди з Україною".

Тобто, позиція Европарляменту виглядає як мінімум суперечливою: з одного боку, українську владу закликають форсувати процедуру ратифікації, аби приступити до імплементації Угоди, з іншого – ініціюють переговори з країною, яка в принципі робить усе, аби зірвати евроінтеґраційні процеси в Україні.

З цього приводу історик і політолог Олександр Палій зазначає: „Зараз велику ролю відіграє складність українських стосунків з ЕС. Евроспільнота запровадила тристоронні консультації, аби зняти частину застережень Росії, інакше виникли б іще додаткові економічні та політичні конфлікти. Лише до листопада для України діє так званий Режим найбільшого сприяння, який оптимізує процеси, пов'язані з ратифікацією, тому це питання на часі. Головне, що всі репліки Росії стосуються виключно імплементації, у тексті Угоди вони не здатні змінити жодного положення".

Окрім „російського чинника", у питанні ратифікації Угоди велику ролю відіграє й економічний. На цьому аспекті в коментарях ЗМІ наголошує заступник голови Адміністрації Президента Валерій Чалий: „Сьогодні експорт іде в Европу вільно. Якщо ми зараз ратифікуємо Угоду, то вона входить в дію таким чином, що ми втрачаємо два місяці дуже вигідного режиму, це 560 млн. грн., які надходять нам за програмою европейських пільг. Така сума в умовах урядової кризи важлива для України, адже це 100 тис. бронежилетів п'ятого рівня захисту або півтори тисячі тепловізорів", – зазначає В. Чалий.

Проте в коментарі для „Дня" політолог Олександра Сорокопуд висловила думку, що будь-які зволікання не є економічно вигідними для України, натомість своєчасна ратифікація Угоди – серйозний удар по російській економіці: „Україна виходить зі сфери впливу пострадянського бльоку держав і задає координати для пакета европейських реформ. Коли Угода про асоціяцію набуде чинности, це стане „точкою неповернення". Тут аналогії з Молдовою чи Грузією не зовсім доречні, адже Україна – єдина держава, реформи в якій мають вплив на політичну систему Росії, тож ціна для Росії зовсім інша".

(„День")

Костянтин Янченко – політичний експерт, Київ.

Україні потрібна військова допомога

Український Конґресовий Комітет Америки (УККА) з задоволенням сприйняв повідомлення Адміністрації Президента США Барака Обами від 29 липня, згідно якого Сполучені Штати Америки вводять додаткові санкції відносно Росії, щоб тим самим зробити натиск на Президента Росії Володимира Путіна, аби він закінчив свою підтримку терористів у східній Україні. Ми з задоволенням сприймаємо цей знак підтримки, вираженої урядом США, зокрема Конґресом США, і додатково закликаємо США згуртувати наших европейських союзників у введенні санкцій щодо наступних секторів російської економіки: достави нафти, газу та технології, банківських і фінансових справ та продажу зброї.

Ми одноголосно підтримуємо осудження з боку Сполучених Штатів російського вторгнення до суверенної території України та безперервного озброєння терористів у східній Україні. Крім того, ми віримо, що США, як світовий провідник, впливатиме на своїх европейських союзників, щоб вони зміцнили їхнє рішення у засудженні Росії щодо продовження незмінної підтримки терористів.

Українсько-американська громада вдячна урядові США за докладені зусилля на сьогоднішній день, але ми усе ж шукаємо продовження підтримки з боку США для досягнення суверенітету і територіяльної цілісности України.

Хоча УККА підтримує останні санкції, ми вважаємо, що військова підтримка з боку США має першорядне значення для успішного захисту України щодо подолання російської аґресії. Ми також вважаємо, що в інтересах США і НАТО є негайне придушення російської аґресії на европейському континенті.

Поняття вільної европейської безпеки в цілому повинно бути одним з основних питань на майбутньому саміті НАТО в Вейлсі, а також серйозним діялогом про ефективну співпрацю з Україною та іншими країнами, що стикаються з реаліями російської аґресії.

У цей критичний момент в стратегічному партнерстві з Україною, УККА знову закликає до безпосередньої військової допомоги США, зокрема обладнанням зв'язку і оборонними озброєннями, необхідними для допомоги Україні, щоб захистити й себе від спонсорованих Росією терористів. Ми закликаємо США визнати, що Україна, яка не входить в НАТО, повинна мати різноманітні військові переваги і привілеї, які в іншому разі не надаються країнам, що не входять до НАТО.

УККА,
Ню-Йорк, 1 серпня

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Відбулася відкрита лекція д-ра Софії Федини

Діана Гованська-Рейлі

ПАСЕЙК, Ню-Джерзі. – 9 липня відбулася відкрита лекція голови Світової федерації українських лемківських об'єднань д-ра Софії Федини на теми „Україна після Майдану" і „Лемківщина у світовому контексті". Презентація була проведена у рамках нової серії „Lemko Coffee Talk", яку вже традиційно організовує Організація Оборони Лемківщини. Софія Федина, доцент катедри міжнародних взаємин і дипломатичної служби Львівського національного університету ім. Івана Франка, політолог, а водночас відома співачка, брала активну ролю в протестах на Майдані у Львові.

Юлія Вислоцька, Софія Федина і Марко Гованський під час прийняття, де спонзором була „Самопоміч" з Ню-Джерзі.

Вона повідомила, що найпершими і найбільш явними причинами Майдану були відмова уряду від євроінтеґраційного курсу, побиття студентів 30 листопада 2013 року і розгін Майдану в ніч з 10 на 11 грудня того ж року. Це був початок. Але тоді вийшли на Майдан лише студенти. Дорослі все ще були розчаровані. Після побиття студентів на Майдан вийшли батьки, готові захищати своїх дітей.

Це був лише сірник, який запалив Майдан, сказала С. Федина. До справжніх причин слід віднести надвисокий рівень корупції, різкий економічний спад, низький рівень соціяльного забезпечення, контроля систем життєдіяльности держави кримінальними структурами, знищення малого і середнього підприємництва, а також ідеологічні питання, зокрема переписування української історії і викорінення всього українського.

С. Федина сказала, що на Майдан повстав не тільки проти Віктора Януковича, а також як протест проти бездіяльности опозиції, котра не зробила нічого, щоб змінити ситуацію в державі, ствердила доповідачка. Майданівці створили величезні мережі активістів, зокрема Самооборону, Варту, Дорожню контролю. Можливо, це нова модель розбудови громадянського суспільства.

На Майдані народилося молоде покоління, яке матиме інакшу ментальність. І це дуже важливо тому, що багато-хто чекає, що хтось прийде і вирішить всі проблеми. Майдан – це символ активности, небайдужости і контролі.

Майдан мав три великі втрати: „Небесну сотню", до якої щодня долучаються військові, гинуть в обороні України, а також сотні поранених і калік. Найголовніша втрата – час, втрачений в той момент, коли не було дієвого керівництва, щоб швидко зробити докорінні зміни, С. Федина підкреслила.

Ще одна велика втрата часу в тому, що Майдан не змусив Верховну Раду прийняти життєво необхідні рішення для зміни системи влади. Висновок однозначний – треба розпустити Верховну Раду, а це не так просто, бо треба призначити вибори. А на сході України війна, отже, багато людей не зможуть голосувати. Тобто, Верховна Рада перед мала б змінити виборче законодавство, внести зміни до бюджету для підтримки війська та антитерористичної операції.

Триває війна з Росією. Через кордон переходять величезні вантажівки зі зброєю. Україну втрачає туристів. Влада повинна підтвердити статус України, як держави мирної, стабільної і демократичної, яка зможе забезпечити мир не тільки своїм громадянам, але й приїжджим.

С. Федина закінчила презентацію кажучи: Лемки дуже розпорошені по світу. У нас є своя Лемківщина, культура, звичаї, але так само й історія, яка об'єднує усіх українців, незважаючи на спроби політиків нас розділити. Старші лемки стоять на позиціях, що Лемківщина є тільки на етнічних землях. Але оскільки багато-хто не може повернутися на Лемківщину, то чи це означає, що вони перестають бути лемками? Кожен має творити свою Лемківщину навколо себе, розбудовувати лемківську культуру і традицію, тим самим збагачуючи свою країну.

Українці Техасу приєдналися до УККА

НЮ-ЙОРК. – Крайова екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки (УККА) з приємністю повідомляє, що Українсько-Американське Товариство Тексасу (УАТТ) стало дійсним членом УККА.

Згідно зі статутом УККА, організації можуть стати членами УККА, якщо вони підтримують глибоку відданість українському народові і дотримуються принципів УККА. Всі заяви на членство розглядаються Комісією членства УККА, яка покликана Крайовою радою УККА та уповноважена перевірити, чи всі вимоги щодо членства задовільні. Після розгляду всіх відповідних документів, представлених УАТТ комісія рекомендувала Крайовій раді УККА прийняти УАТТ в членство УККА. Таким чином, на останньому засіданні Крайової ради її члени одноголосно проголосували за включення УАТТ в свої ряди. УККА вітає УАТТ і його голову Христину Ґеремеш, як представника до Крайової ради УККА, та висловлює надію на плідну і продуктивну співпрацю.

УККА

Шановні дописувачі!

Просимо до надісланих електронною поштою до редакції статтей та вісток додавати Ваші ім'я та прізвище, адресу, число телефону, службову чи громадську посаду.

„Вовча тропа” розпочала таборовий сезон

Урочисте відкриття таборів на оселі „Вовча тропа“. (Фото: Марія Стефурак)

Піднесення прапора на відкритті.

Наталка Фірко

ІСТ-ЧЕТГЕМ, Ню-Йорк. – Пластова оселя „Вовча тропа” розпочала таборовий сезон 5 липня. Таборовики, виховники, батьки та гості зібралися на спортовій площі на офіційне відкриття.

Писар Ляриса Оприско-Попель оголосила клич, переданий Крайовою Пластовою Старшиною (КПС): „Раз добром нагріте серце вік не прохолоне“. Вона додала: „Український поет Тарас Шевченко написав ці слова, і хоча вони були написані понад 150 років тому, ми бачимо і чуємо, що ці слова далі лунають в душі. Наші брати і сестри стояли на Майдані, об’єднані гарячими серцями, і ніколи не втрачали надії. Так само ми, пластунитаборовики, з’єднані сьогодні. Ми велика пластова родина з серцями, наповненими вірою, яка вік не прохолоне. Слава Україні!”.

Усі присутні хвилиною мовчанки віддали пошану „Небесній сотні“, яка героїчно загинула на Майдані, та тим, які нині віддають життя за єдність та суверенність України.

На відкритті були присутні всі члени Окружної таборової комісії (ОТК) „Вовчої тропи“, члени КПС: Крайовий комендант таборів Туня Білик-Шатинська і референт юнацького вишколу Адя Кігницька, член Головної Пластової Булави, Головний булавний Уладу пластового юнацтва та бунчужний свята Іван Спринь з України, який таборує на „Вовчій тропі“ вже друге літо.

Всіх таборовиків на оселі 282. Провід таборів: у таборі новачок – комендантка Оленка Олесницька, бунчужна Гануся Грабовська, писар Оксана Крамарчук; у таборі новаків – комендант Андрій Лазірко, бунчужний Андрій Тарасюк, писар Андрій Шатинський; у таборі юначок – комендантка Христина Темницька, бунчужна Катя Мулик, писар Калина Івасиків; у таборі юнаків – комендант Андрій Зварич, бунчужний Олесь Пілецький, писар І. Спринь.

20 липня відбулося святкування 20-ліття початкового табору. Курінь „Спартанки“ проводить цим табором вже 20 років. Початковий табір – спеціялізований, однотижневий табір для наймолодших новаків та новачок.

Метою табору є полегшити перехід до тритижневого пластового табору, навчити дітей самозарадності. Цей табір – для дітей віком від шести до семи років, у ньому говорять українською мовою.

Голова ОТК Дарка Темницька подякувала щедрим фундаторам оселі, а особливо Кредитівці „Самопоміч“ в Ню-Йорку яка пожертвувала 35 тис. дол. на розбудову кухні, Пластовій фундації в Ню-Йорку за 20 тис. дол. на розбудову кухні, Народному дому в Пасейку, Ню-Джерзі, за 5,000 дол. на направи в каплиці, а також куреневі „Чортополохи“ за надзвичайну щиру пожертву 14 тис. дол. на потреби таборовиків. Цьогорічні направи включали нову добудівку до кухні на збереження харчів, новий дах кухні та їдальні, нові підлоги в буфеті та шпиталику, нові крісла в буфеті, таборі юначок, відновлені столи в їдальні та інше.

Від 1953 року пластуни з різних сторін Америки таборують на цій оселі. Серед чудової природи та між своїми друзями вони мають нагоду збагатити своє пластове знання та взаємини з однолітками. „Вовча тропа“ – найбільша пластова оселя у США і, на думку багатьох таборовиків, найбільш мальовнича. Більше інформації про „Вовчу тропу“ можна знайти на інтернетній сторінці www.vovchatropa.org.

Фестиваль „Мамай об’єднує Україну“ відбувся у Дніпродзержинську

Володимир Єфимов

ДНІПРОДЗЕРЖИНСЬК. – 6 червня в Музеї історії Дніпродзержинська відкрився VII Всеукраїнський історико-культурологічний фестиваль „Мамай-фест“, присвячений 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка. Програмою була передбачена мистецька акція „Мамай об’єднує Україну“ за участи Національної спілки художників України: кожна область України представила власну інтерпретацію народної картини „Козак Мамай“, і всі разом вони умовно складали мапу України.

На фестивалі „Мамай-фест“ зустрілися художники (зліва): Олександр Чегорка і Андрій Пушкарьов, поет Сергій Злючий. (Фото: Володимир Єфимов)

У програмі фестивалє були „круглий стіл“ на тему „Українське козацтво в етнокультурному просторі Придніпровської України“, художня виставка „Україна у знаках і символах“, персональна виставка Андрія Пушкарьова „Тільки для „бандерівців“, концертні виступи Тараса Компаніченка та гурту „Вертеп“ з програмою „Шевченко молодий“, вечори сучасного українського кіно та поезії, виставка-продаж декоративно-прикладного мистецтва, інші культурно-розважальні заходи.

Фестиваль відвідали не лише мешканці Дніпродзержинська, Дніпропетровська та области, але й гості з Европи, закордонні українці.

Перед входом до музею з 2010 року стоїть скульптура „Кам’янський Мамай“, яку створили скульптори В’ячеслав Гутиря з Краматорська та видатний скульптор вірменського походження Гарнік Хачатрян, який вже 30 років живе і працює у Дніпродзержинську. Саме він, Заслужений художник України, створив монументальний бронзовий пам’ятник Т. Шевченку, що встановлений у Дніпродзержинську.

На фестивалі були представлені сотні різноманітних зображень „Козака Мамая“, як у традиційно-народному стилі, так і в модерні твори художників Олександра Чегорки, Юрія Кучеренка, Наталі Злючої, Олександра Жолудя (скульптура) та великої низки „Мамаїв“ на мапі „Мамай об’єднує Україну“.

А. Пушкарьова з Дніпропетровська у своїй творчості поєднує витинанку та графіку, тому його роботи особливі та унікальні. Головні теми – козацтво, Трипілля, язичництво та православ’я. У кількох творах мистець зобразив воєнне протистояння між Україною і Росією. Художник закликає до миру і справжнього братства народів.

Анрдій Пушкарьов. „Козак Мамай“. Витинанка.

Археологія Батурина ще далека до вичерпання

Д-р Володимир Мезенцев
(Спеціяльно для „Свободи“)

У серпні минулого року українські та канадські археологи й історики провели щорічні розкопи у місті Батурині на Чернігівщині. Цей проєкт та публікацію його результатів спонзорували Програма дослідження східньої України ім. Ковальських при Канадському інституті українських студій (КІУС), Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці, Понтифікальний інститут середньовічних студій (ПІСС) Торонтського університету та Дослідний інститут „Україніка“ у Торонто. Батуринський проєкт очолює видатний дослідник Гетьманщини, попередній директор КІУС, професор Зенон Когут. Чернігівська обласна державна адміністрація надала субсидію на розкопи у Батурині.

Відбудовані укріплення цитаделі фортеці Батурина з церквою св. Воскресіння та первинними гетьманськими резиденцією і скарбницею XVII ст. Фото з повітря Сергія Чиніна. Батуринський Національний заповідник.

Найщедрішими благодійниками історико-археологічного вивчення цього міста є св. п. поетеса Володимира Василишин та її чоловік, мистець Роман Василишин з Філядельфії. У 2013-2014 року дослідження Батурина підтримали дотаціями Фонд катедр українознавства при Гарвардському університеті (директор д-р Роман Процик), Український історико-просвітній центр при Українській православній церкві в США у Бавнд-Бруці, Ню-Джерзі (директорка Наталя Гончаренко), Крайова управа Ліги українців Канади (голова Орест Стеців), Крайова управа Ліги українок Канади (голова Адріяна Буйняк-Вилсон), Ліга українок Канади (Відділ Торонто, голова Галина Винник), Союз українок Канади (Відділ ім. св. княгині Ольги, голова Віра Мельник), Фундація Кредитової спілки „Будучність“ (екзекутивна директорка Г. Винник та менеджерка Христина Бідяк), Фундація „Прометей“ (голова Марія Шкамбара), Фундація ім. Олега Ольжича в Канаді (голова Марія Підкович), Українська кредитова спілка (головний управитель Тарас Підзамецький), ресторан „Золотий Лев“ (власниця Анна Кісіль) та аптека „St. Barbara's Pharmacy Ltd.“ (власники Омелян і Зеня Хабурські) у Торонто.

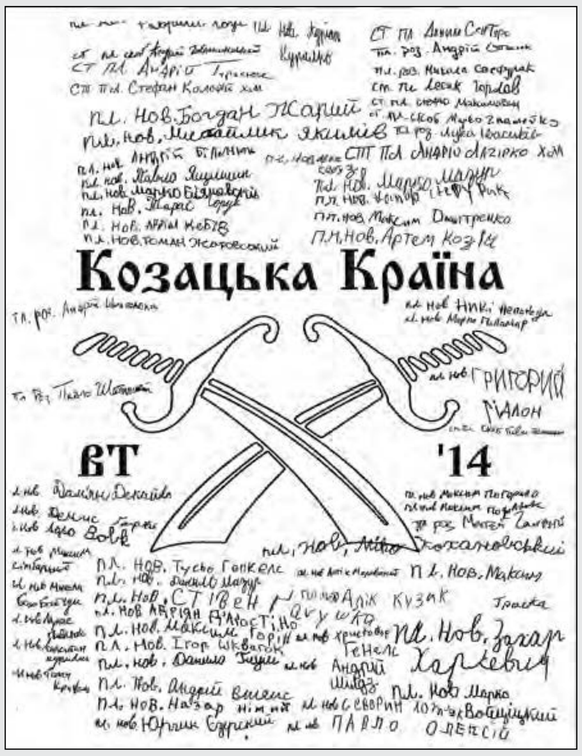
У розкопах Батурина 2013 року брало участь близько 70 студентів і науковців з університетів та музеїв Чернігова, Глухова, Сум і Національного університету „Києво-Могилянська академія“. Керівниками Батуринської експедиції є археологи Юрій Ситий та д-р Вячеслав Скороход (Чернігівський університет), а її канадським співкерівником і координатором цього проєк-

(Продовження на стор. 16)

Привіти з пластових таборів

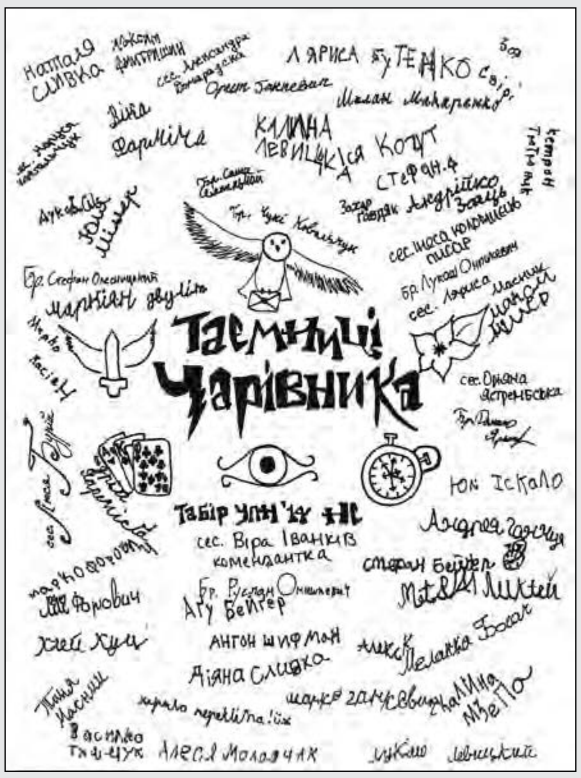
Табір новачок „Квіти України, це ми!" („Вовча тропа").

Табір новаків „Козацька країна" („Вовча тропа").

Табір юнаків „Мандрівка без кінця" („Вовча тропа").

Табір юначок „Таємниці чарівника" („Новий Сокіл").

Лісова школа 54-2014 (Гантер, Ню-Йорк).

Табір юнаків „І повіє огонь новий" („Новий Сокіл").

Табір юначок „Єдність то сила" („Вовча тропа").

Четверта російсько-...

(Закінчення зі стор. 2)

реднього статусу? Швидше друге. Чи новітня Росія визнала злочини Радянського Союзу, чи відмежувалась від них? Ні. Згадаймо хоча б Голодомор в Україні. „Нічого не було" – слова її президента. Чи в Росії є багатопартійна система, чи монопольно править одна сила, яку за Дж. Орвелом можна назвати „Партією"? Чи Росія вже відмовилась від „новоязу" радянських часів? Ні! Біле – це чорне, а чорне – це біле. Ми всі маємо можливість оцінити діяльність російських засобів масової інформації, особливо в останні місяці, під час четвертої російсько-української війни.

Український народ генетично не схильний до тоталітаризму. Йому притаманний невгамовний потяг до волі, до свободи – аж до анархії. Але для чого нам „новояз"? Чому російський спецназ у Криму ми називали „зеленими чоловічками"? Чому ми називаємо сепаратистами людей, які виступають з зброєю в руках за приєднання східної України до Росії? Адекватним є не термін „сепаратист", а „загарбник". Ці формування озброєні сучасною російською зброєю і не тільки постачаються, а і фінансуються з різних джерел на території Росії. Це російська армія вторгнення, яка за сприятливих політичних умов може швидко досягти потрібної чисельности для виконання будь-яких завдань щодо України.

Чому ми говоримо про війну з бандитами і терористами? Ми ведемо війну з Росією, з її армією вторгнення, з її громадянами, хоча часто вони мають і українські пашпорти. Навіть якби Росія, як держава, не мала жодного стосунку до цієї війни, все одно ця війна є російсько-українською.

Виникає декілька запитань. Чому Луганська і Донецька області? Тому, що це області з максимальною концентрацією етнічних росіян або тих, хто вважає себе етнічними росіянами на території України. Тому, що, одночасно, це області з найвищою кримінальною активністю населення. Тому що, маючи у прикордонних з Росією регіонах можливість вибору між українськими засобами масової інформації і російськими, етнічні росіяни обирають, звичайно, російські, і найбільш провокативні з них. Тому що на світ вони дивляться московськими очами. Тому що вони так і не стали громадянами України, хоча, формально, мають українські пашпорти.

На кого робить основну ставку Кремль для поповнення своєї армії вторгнення? Це та частина етнічних росіян, що в глибині душі вважають себе окупантами, безумовно, не називаючи себе так явно. Чим вирізняється окупант від решти громадян держави? Він зневажає мову корінного народу, зневажає його культуру, історію, його героїв, всі його досягнення, чинну владу, якщо вона є національною, а не окупаційною.

Ще в середині 1990-их років я якось прочитав у пресі про результати соціологічних опитувань в Росії і Україні. За ними 70 відс. росіян неґативно сприймали Україну, і лише 30 відс. українців неґативно сприймали Росію. Ще тоді я казав своїм однопартійцям-рухівцям, що Росія вже готова до війни з Україною, але Україна ще не готова до війни з Росією. Наступний мій висновок на тлі такої безрадісної ситуації був: війна між Росією і Україною – це питання часу, при цьому Україна до неї буде неготова з будь-якого боку. Так і сталося весною 2014 року.

Щира українська душа не бачить різниці між словом і ділом. Для неї слово і є дія. Російська ментальність цілком відмінна від української. Для російської душі слово не має жодного стосунку до діла. Найвидатніший канцлер Німеччини, Бісмарк, наприкінці XIX ст. сказав, що будь-який договір з Росією не вартий паперу, на якому він написаний. Чомусь українцям було потрібно майже 150 років, щоб весною 2014 року черговий раз у цьому переконатись.

Тепер триває четверта російсько-українська війна. Що змінилось у наших шансах на перемогу? Кардинально змінилась зовнішньополітична ситуація для України. Тепер у світі є розуміння, що Російська імперія, як би вона не називала себе, становить загрозу для всієї Західної цивілізації.

Що нам робити? Не очікувати, що за кілька тижнів війна на сході України припиниться. Навіть, якщо ми здолаємо військовий опір на сході, що цілком реально, у короткий термін, військова загроза з боку Росії і далі буде підсилюватися. Жодними перемовинами з Росією цього не змінити. Жодні домовленості з нею нічого не варті. Реальністю є той факт, що Росія є імперією азійського зразка, подібною до імперії Чінгізхана, з тими самим внутрішніми імпульсами до захоплення якомога більших територій.

В часи Богдана Хмельницького, коли наші стосунки з Московією ще тільки починались, українців на наших землях було 11 млн., а московітів на їх землях – лише 10 млн. Тепер, внаслідок 350-літньої взаємодії двох етносів, що носила далеко не братній характер, московітів-росіян на їх землях утричі більше, ніж українців на українських землях...

Крок за кроком Україна має перетворюватись у військовий табір, у потужну військову, економічну і політичну силу. Нам властиве генетичне прагнення до демократії – влади народу. І нарешті, слід пам'ятати заповіти наших геніальних провидців, зокрема ці слова Юрія Липи: „Не може бути й мови про компроміс щодо сучасної російської державности. Єдиним рятунком для існування російської державности є цілкове знищення російської великодержавности. Вільна Україна буде не після звільнення Києва, а після знищення Москви, як столиці російської наддержави".

Валерій Швець – доктор технічних наук, професор, Одеса.

Компроміси можливі...

(Закінчення зі стор. 1)

зу П. Порошенка – відомий львівський телеведучий Остап Дроздов, який у своїх програмах закликає не лише до бойкоту мобілізації, але й договорився до абсурдної поради віддати Росії Донецьк і Луганськ – іншими словами, полегшити Володимирові Путінові шлях на центральну і західну Україну.

Подібна упередженість преси супроводжує майже кожен крок київської влади, викликаючи недоречне враження, що ніхто в уряді нічого доброго не робить, всі тільки дбають про особисті інтереси і про власне збагачення. Зокрема засоби масової інформації, змагаючись у сенсаційності, перебільшують суперечності між парляментом і урядом, між президентом і прем'єром.

А з цим, як свідчать останні події, не так все зле. На закритому засіданні Верховної Ради 31 червня депутати, нагадаймо – вже без коаліції, проголосували проти відставки Прем'єр-міністра Арсенія Яценюка і за пропоновані ним зміни до бюджету-2014 і Податкового кодексу. Виступаючи перед депутатами, Президент П. Порошенко нагадав, що Україна тепер щодня витрачає на війну з терористами 70 млн. грн. і що ухвалені зміни дозволять запевнити фінансування української армії і відбудову понищеного війною сходу.

Окремим рішенням того ж дня Верховна Рада зменшила обсяг платень для народних депутатів – з 17 тис. грн. на місяць до 6.500 грн. Зекономлені фонди також підуть на посилення армії і відбудову визволених від терористів територій.

Певне позитивне значення для зменшення бюджетних видатків матиме згода Президента, голови Верховної Ради, прем'єра і голів депутатських груп та фракцій обмежити виборчу кампанію до позачергових парляментських виборів 45 днями – замість колишніх 60 днів.

Складне питання української газо-транспортної системи (ГТС) не вдалося розв'язати на цьому засіданні. Депутати ще будуть його вивчати. „Свободівці" залишаються непримиренними противниками передання ГТС в управління чужинцям, навіть якщо це будуть европейці. Є сподівання на те, що А. Яценюк уміє переконувати своїх опонентів. На прес-конференції після засідання в парляменті він висловив віру, що закон про реформування ГТС буде ухвалений ще теперішнім складом Верховної Ради, „і Росія не отримає у власність українську ГТС, з американськими та европейськими партнерами ми відбудуємо енерґетичну карту світу".

„Сьогоднішні рішення, які депутати не змогли ухвалити на попередньому засіданні, дають можливість країні впевнено виходити з військової, політичної й економічної кризи", – підсумував той парляментський день голова депутатської фракції від партії „Батьківщина" Сергій Соболєв.

Та була б дивною відсутність інших поглядів і оцінок. Наприклад, депутат і голова партії „Громадянська позиція" Анатолій Гриценко вважає, що цього разу депутати голосували за подані урядом законопроєкти тільки тому, що „уряд пішов на змову з олігархами".

„Змова" – це також явне перебільшення. З приводу Податкового кодексу мав місце компроміс і, як виглядає, – з тих, у яких кожна сторона щось втрачає і щось виграє. Предмет цього компромісу – законопроєкт про оподаткування виробників так званого „альтернативного палива", конкретно – бензини з додаванням біоетанолу, чим займається компанія впливового олігарха (він же успішний голова Дніпропетровської обласної держадміністрації) Ігоря Коломойського. У проєкті, відхиленому депутатами 24 липня, пропонувався податок 139 евро за тонну „альтеративної бензини", у схваленому 31 липня проєкті податок зменшено до 99 евро за тонну. А хіба, в умовах війни на українському сході, з олігархами, зокрема й особливо з І. Коломойським, треба говорити мовою сили, а не мовою вигідних для обох сторін компромісів?

Деякі з позитивно мислячих політологів припускають ще й такий компроміс: у цій передвиборній кампанії, що вже почалася, можуть не опонувати один одному, на шкоду собі й Україні, а об'єднати сили Президент П. Порошенко і Прем'єр-міністер А. Яценюк. Похвальний був би компроміс!

Але, певна річ, є в Україні й такі життєві сфери, де жодні компроміси неможливі.

31 липня у Мінську, столиці Білорусі, почалися, з ініціятиви Президента П. Порошенка, засідання тристоронної контактної групи з пошуку способів і засобів вреґулюваня ситуації на сході України. У них беруть участь колишній Президент України Леонід Кучма, Посол Росії в Україні Михайло Зурабов і представник Організації з безпеки і співробітництва в Европі Гайді Тальявіні. У перші два дні група домоглася визначення коридору, яким до місця аварії маляйзійського „Боїнґа-777" зможуть діставатися міжнародні експерти. Про що там ще говорилося, невідомо, бо засідання відбуваються за зачиненими дверима, журналістів туди не пускають.

І знову виникає підозра – чи не тому, що в Мінську на цих засіданнях присутні делеґати від донбасько-російських бандитів, хоч Київ обіцяв, що ніколи не вестиме переговорів з цими відвертими ворогами України. Тим часом до переговорів з ними підштовхує навіть такий послідовний антипутінський опозиціонер, як колишній російський віце-прем'єр Борис Нємцов. „Ради миру треба вести переговори навіть з чортом", – каже він. Ради якого миру, пане Нємцов? Чи ж можна було б назвати миром, якщо б українці склали зброю і здалися на ласку Москви?

ПОСТАТІ

З життя Миколи Косача

Гарій Макаренко

У Державному архіві Житомирської області (ДАЖО) я знайшов багато матеріялів, що стосуються Миколи Петровича Косача, рідного брата Лариси Косач (Лесі Українки), періоду 1913-1918 років. З ними попросив ознайомитись працівників обласного краєзнавчого музею. З деяких зробили ксерокопії. Згодом вони потрапили до музею родини Косачів у Новограді-Волинському. Опис цих матеріялів я надіслав до музею-садиби Лесі Українки у селі Колодяжне Волинської области. Директор музею Віра Комзнюк надіслала мені зауваження і ксерокопію сторінки журналу „За синім океаном" ч. 6, 1963 рік. Його редаґував в Америці Юрій Косач, син Миколи.

На сторінці – фото малого Миколи, його біографія. Ось уривки з неї: „Учився в Київському Політехнічному Інституті, який закінчив як інженер-аґроном в 1912 році. В Першій світовій війні брав участь у ранзі підполковника, був двічі відзначений за хоробрість на передових лініях Західнього фронту в 1915 і 1916 роках".

Та матеріяли ДАЖО спростовують, що Микола Косач брав участь у воєнних діях на фронті. З цими матеріялами хочу ознайомити читачів. Всі дати подаються за юліянським календарем. Зробив і переклад з російської мови і розкрив скорочення у текстах.

До 1917 року землевласники через губернські земські управи могли одержати позику для покращення свого господарства. Це меліоративна позика. І Микола Косач вирішив одержати таку позику в розмірі 3.000 рублів. В ДАЖО (фонд 183, опис 1, справа 737) зберігається „Справа про видачу землевласнику с. Колодяжне, Ковельського повіту М.П. Косачу позики для придбання племінної худоби". Для одержання позики потрібна була застава майна для банку. В справі є повідомлення Київського відділення Державного дворянського земельного банку від 21 травня 1911 року. В ньому сказано, що маєток спадкоємців Петра Антоновича Косача у Колодяжному у кількості 471 десятин 1,056 сажнів прийняте банком з 1 листопада 1901 року на 66 років та шість місяців щодо займу у 22,100 рублів – при оцінці маєтку на 36,961 рублів. І що потрібно ще сплатити 21,267 рублів 69 копійок недоїмки. Після смерти батька борг по позиці повинні сплатити його спадкоємці – дружина і діти. Малопродуктивні поліські землі не дозволяли одержувати високих врожаїв і прибутків на прожиття родини і погашення боргу. Тому М. Косач бере нову позику – 3,000 рублів. 5 липня 1911 року відбулося засідання Волинської Губернської Земської Управи (ВГЗУ) в справах земського господарства.

На засіданні управи розглянуто плани М. Косача на суму 5,389 рублів. Управа дозволила позику у 3,000 рублів на сім років. Але відділи управи подали зауваження. Належало зняти заборону на майно. На будови потрібні страхові поліси. Відділ економії Управи заборонив видавати позику, бо деякі позиції пляну М. Косача не відповідали умовам меліоративної позики. 11 жовтня 1911 року М. Косач повідомив, що частину витрат він здійснить за власні кошти. Та всі документи на позику потрібно оформлювати знову. Всі власники маєтку повинні дати згоду на позику. Це Ольга (мати) і Микола, Ксенія, Ізидора Косачі та Ольга Косач-Кривинюк. Не згадується Лариса Косач (Леся Українка). Для неї батько раніше придбав землю у селі Трегубове біля Торчина Луцького повіту. У справі подається склад землі маєтку Косачів: садибної – шість десятин, орної – 86 дес., сінокосів – 198 дес., лісів – 174 дес., непридатної – 7 дес. Дані подаю округлено, без кв. сажнів. Всього землі – 471 дес. 1,056 саж. У маєтку було три дерев'яних будинків, критих гонтою, дві комори, льодівня, молочарня, будинок для робітників, дві стодоли, корівник, склад для сіна, будинок лісника. Оцінка будівель – 8,720 руб. Будівлі були застраховані у Варшавському товаристві. Ще одна конюшня не була застрахована.

Далі М. Косач виклав свої пляни щодо розвитку скотарства, покращення сінокосів. Перелічує наявну кількість корів, телят. Позику планує використати на купівлю: бугая (400р.), сім телиць (175р.), кнура (110р.), три свині (240 р.). І на 500 рублів купити племінного жеребця. Далі у доповідній в Управу М. Косач перелічив витрати і прибутки по веденню господарства. За 1909-1910 в середньому прибутки – 9,400 рублів, витрати – 7,417 рублів. Оцінка банком маєтку складала 36,961 рублів. На думку Косача, всі це дозволяло одержати 3,000 рублів позики.

28 листопада 1911 року на засіданні ВГЗУ дозволили позику. М. Косачеві в розмірі 3,000 рублів. 30 грудня 1911 року відділ економії повідомив ВГЗУ, що ця сума, за відрахування витрат на пересилку грошей через скарбницю, відіслана Управі для передання М. Косачеві. 5 січня 1912 року надіслано листа в Ковель М. Косачеві і бланк залогової підписки. Її потрібно заповнити, заплатити 3 рублі за накладання і зняття заборони на майно.

І почалася бюрократична тяганина. 6 березня 1913 року ВГЗУ знову розглядає документи Косача і дозволяє виділити кредит. Та виявилось, що 30 грудня 1911 року гроші були переведені в Ковель. Згодом гроші повернули в Житомир. 9 березня 1913 року меліоративний відділ ВГЗУ переслав у Держбанк позику і просив суму цю вислати банківським переказом в м. Ковель для видання з місцевої скарбниці членові повітової земської управи Миколі Косачеві. Отже, у 1913 році М. П. Косач був членом повітової Управи. 18 травня 1913 року меліоративний відділ ВГЗУ знову попросив М. Косача сповістити про терміни погашення позики (щоквартально чи кожного півроку), розписки від продавців худоби, закупленої за позику. У відповідь 27 травня 1913 року М. Косач сповіщає, що він буде погашати позику півроковими платежами. Частину розписок від дістане, а частину одержати поки неможливо. Бо купити племінну худобу тоді було важко у приватних осіб. Меліоративний відділ сповістив, що М. Косач повинен ці розписки на купівлю худоби прислати до 1 вересня 1913 року. 1 серпня 1913 року (за новим стилем) померла Лариса Петрівна Косач (Леся Українка). Тіло покійної в окремому вагоні перевезли з Кавказу до Києва. Частину витрат на похорони торкнулись і Миколи. Та позику потрібно було погашувати. В архівній справі є матеріял переписки між ВГЗУ і М. Косачем про сплату за позику і відсотки. 4 серпня 1914 року сповіщають, що платіжне свідоцтво на 296 рублів 91 копійку є помилковим. І що треба сплатити чергові 247 рублів 89 копійок і прислати квитанцію разом з розписками від продавців худоби.

А через кілька днів почалася Перша світова війна. З архівних документів видно, що за друге півріччя 1914 року М. Косач не вніс чергових платежів за позику.

В офіційній газеті „Волинські Губернські Відомості", ч. 82 від 25 липня 1915 року вміщено таке повідомлення: „Оголошення… по Волинському губернському по земським і міським справам. Наказом Волинського губернатора від 14 липня 1915 року за ч. 117 … і згідно обранню Ковельського повітового земського зібрання, затверджено в посаді члена і виконуючого обов'язки голови Ковельської повітової земської управи Микола Петрович Косач на трьохріччя з 1914 року". Отже, з 1914 року М. Косач керував Ковельського управою. У серпні 1915 року ворог окупував Ковель. І управа переїхала у місто Сарни. У ДАЖО (ф. 2149, оп. 1, спр. 204/) є Список виборців по виборчих дільницях ч. 16, 88, 89 та іншим Ровенського повіту". У цьому списку значаться: Косіч Микола Петрович №1304-(вік)-33

Косач Наталія Григорівна - ч. 1305- (-||-) -26.

В списку у прізвищі Миколи бачимо помилку. Тимчасовий уряд Росії заплянував провести вибори до Установчих зборів. Але згодом виявилось, що забули про військо, яке під час війни не могло бути приписане до певного місця, на відміну від цивільного населення. Тому військові самі проводили вибори. У них були свої списки виборців. Якби М. Косач воював на фронті, його прізвище не потрапило б до вищезгаданого списку.

Вищим губернським законодавчим органом були Волинські Губернські Земські Збори (ВГЗЗ). Вони збирались періодично. Виносили постанови. До ВГЗЗ входили і голови повітових управ. У протоколах 6-ої сесії ВГЗЗ у березні 1917 року значиться: Голови Повітових управ… Ковельського, виконуючого обов'язки голови управи Косач".

Після лютневої революції 1917 року Тимчасовий уряд зобов'язав демократизувати місцеву владу і провести довибори. В архівній справі з цього приводу є документ, в якому записано: „Вибрано по Ковельському повіту. Згідно журналу зборів членів Ковельського повітової громадської ради та повітових земських депутатів, які відбулись 11 вересня 1917 року - Косач Микола Петрович". У ДАЖО (ф. Р-2399, оп.1, спр. 8) є кошторис на утримання Ковельського повітового комісара і його канцелярні з квітня по вересень 1917 року. Його Волинському губернському комісару надіслав М.П. Косач. На утримання повітового комісару виділялось 300-310 рублів за місяць. Більшовики розігнали Установчі збори. Тому Центральна рада України вирішила провести вибори до Українських Установчих зборів. Вибори проходились за партійними списками. У ДАЖО (ф. Р-2149, оп.1, спр. 215 зберігається „Список кандидатів в члени Установчих Зборів Української Народної Рес-

(Закінчення на стор. 18)

Моя зустріч з Борисом Гмирею

У моєму житті так складалося, що, живучи за межами України, я часто їздив туди і навіть декілька років жив у Києві. Якось на Хрещатику я купив книжку „Борис Гмиря" – з портретом співака, його листами і спогадами про нього. Так сталося, що Б. Гмирю я мав змогу особисто побачити в хаті Олександра Мінківського – директора Капелі бандуристів в Києві. Для мене це була надзвичайна радість.

Б. Гмиря народився 5 серпня 1903 року в Лебедині на Сумщині, у сім'ї робітника-каменяра. 11-річний хлопчик пішов у найми, щоб підтримувати родину у щоденних недостатках. Лише у 27 років Б. Гмиря здобув середню освіту. В 1935 році він закінчив з відзнакою Харківський інженерно-будівельний інститут, в 1939-му – Харківську консерваторію, вчився і паралельно працював в опері. Його дипломна вистава – спів в опері Модеста Мусорґського „Борис Ґодунов" – була надзвичайно високо оцінена музикознавцями.

Відтак він співав провідні партії у багатьох клясичних операх, але водночас його творчий репертуар ніколи не обходився без української народної пісні. Особливе місце у виступах мистця займали пісні на слова Тараса Шевченка – „Заповіт", „Думи мої, думи мої" та інші. Незважаючи на важкі політичні часи і антирелігійні репресії, Б. Гмиря чимало уваги приділяв у свому репертуарі релігійній пісні, особливо колядкам і веснянкам.

Під час німецької окупації Б. Гмиря співав у Харківському оперному театрі. В останні роки свого життя Б. Гмиря став хворіти, і 1 серпня 1969 року не стало в Україні велетня української культури і леґендарного співця. Попрощатися з ним прийшов увесь Київ. Прозвучала на Байковому цвинтарі пісня „Чуєш, брате мій" у виконанні капелі бандуристів, якою диригував О. Мінківський.

За своє творче життя Б. Гмиря співав у 1,047 концертах, з них 423 записані на тасьмах і платівках. Ґастролював у Китаї, Польщі, Чехословаччині, Болгарії, Угорщині. Його слава – близько 300 українських народних пісень і романсів, понад 300 музичних творів, 39 оперних партій, вокальні цикли з світової клясики. Композитори подарували співакові 135 зошитів з проханням виконати їхні твори.

Це справді був той співак, чарівний голос якого навіки залишиться з Україною.

Ярослав Стех,
Торонто

Археологія Батурина...

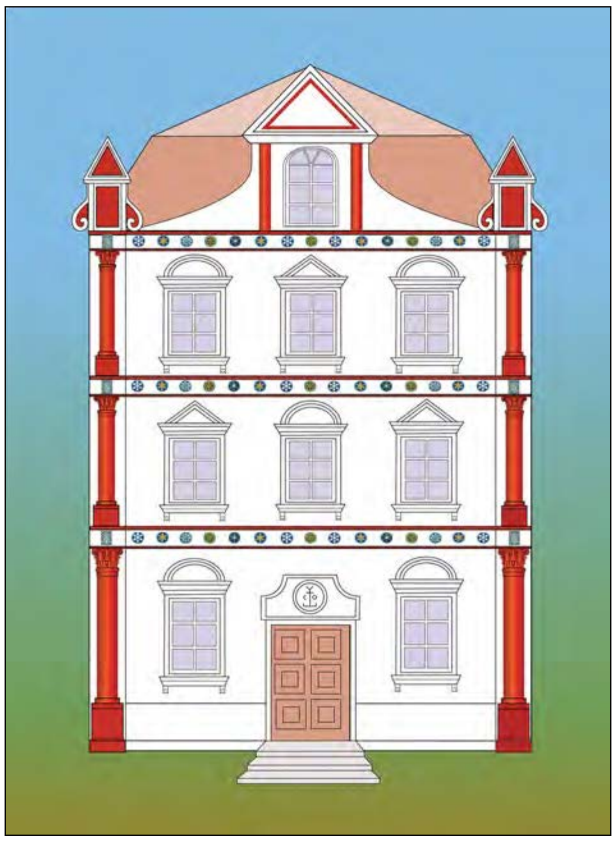
(Продовження зі стор. 11)

ту – д-р Володимир Мезенцев (КІУС). Відомий історик княжої Руси проф. Мартін Дімнік (ПІСС) бере участь у дослідженнях Батурина та оприлюдненні матеріялів його розкопів в Канаді та Україні.

Як добре відомо, у 1669-1708 роках це місто було столицею козацької держави і найбільше розквітло за гетьмана Івана Мазепи (1687-1709). Розбудову Батурина було зупинено під час придушення царем Петром I повстання І. Мазепи проти тиранічної влади Москви над центральною Україною. 1708 року російське військо оволоділо повсталою гетьманською столицею, пограбувало й спалило її дотла та знищило там 11-14 тис. козаків і беззбройних міщан. Пів століття місто лежало в руїнах та пустці – аж до його відбудови гетьманом Кирилом Розумовським (1750-1764).

Торішні розкопи в основному проводились на передмісті Батурина, Гончарівці. Перед 1700 роком І. Мазепа спорудив там амбітний триповерховий мурований палац, який зруйнували московські вояки у 1708 році. Цю головну Мазепину резиденцію з поля захищали вали і рови, а з боку високого берега річки Сейм – частокіл. Залишки дерев'яної огорожі виявили там останні археологічні дослідження.

Обстеження знайдених цеглин від мурування півколон, уламків вапняних корінтських капітелей та фігурних керамічних баз палацу показало, що його ордерні елементи первинно були вкриті червоно-рудою фарбою. Решту фасадів потинькували й побілили. Вірогідно, таку комбінацію кольорів запозичили з орнаментації ренесансної і барокової архітектури Центральної Європи. У Польщі, Чехії та найбільше у Німеччині відомі палаци, вілли, замки, ратуші, університети, монастирі й житлові міські будинки Нового часу, де побілені фасади членують соковиті червоні вертикальні та горизонтальні пластичні деталі і прикраси, переважно пілястри й колони. До 1708 року червоні ордерні елементи і весь екстер'єр палацу І. Мазепи забілили вапном, як було притаманно спорудам Гетьманщини.

Головний фасад палацу Івана Мазепи на передмісті Гончарівці у Батурині з півколонами червоного коліру перед 1700 роком. Гіпотетична реконструкція Володимира Мезенцева, комп'ютерна графіка Сергія Дмитрієнка, 2013 р.

Підлоги у його резиденції вимостили ошатними керамічними плитками різних геометричних форм, вкритими зеленою й блакитною поливою, та теракотовими. Автор і співробітник Батуринської експедиції художник Сергій Дмитрієнко (Чернігів) детально дослідили численні фраґменти таких плиток, знайдені в ході розкопок цієї будівлі. Вони підготували гіпотетичні комп'ютерні реконструкції дев'яти цілих плиток різних форм і декору та стільки ж варіянтів композицій мощіння підлоги в парадних приймальних, покоєвих і службових приміщеннях палацу. Відповідно, він мав не менше дев'яти кімнат, заль, сіней, комор, коридорів тощо.

В ряді церков і монастирських споруд Києва, Чернігова, Глухова, Батурина та інших міст козацької держави виявлено мощіння підлоги керамічними ґлязурованими плитками відмінних форматів, наборів і орнаментацій. У замку князів Острозьких в місті Острозі Рівненської області XVI-XVIII ст. використали таку саму комбінацію з видовжених шестикутних та квадратових полив'яних плиток підлоги, як у палаці Гончарівки. Відтворений там шаховий дизайн підлоги зустрічаємо в багатьох палацах, базиліках і монастирях України, Польщі, Італії та інших західніх країн. Його бачимо на зображеннях інтер'єрів світських і культових будівель в українських барокових гравюрах та іконах. Шаховий орнамент підлоги XVI-XVII ст. зберігся у Вавельському замку польських королів у Кракові. Однак, серед відомих споруд ранньомодерної України головна резиденція І. Мазепи у Батурині виділяється найбільшою кількістю, різноманітністю та своєрідністю виявлених там орнаментальних типів ґлязурованих монохромних і теракотових плиток підлоги. Це говорить про її порівняно великі розміри, багатоповерховість, багатокамерність та незвичайну пишність оформлення.

Наша експедиція продовжили розкопки залишків великої службової споруди (понад 15 x 5.5 м) початку XVIII ст. гетьманського двору на Гончарівці. Вона мала дерев'яну каркасно-стовпову, можливо, фахверкову конструкцію, яка широко застосовувалась у міських і сільських житлах середньовічної та ранньомодерної Европи від Британії до західньої частини України. Більшість будинків Львова XVII-XVIII ст. були фахверковими. У Північній Америці приватні хати такої конструкції називають „Tudor style timber-framed houses". Фахверкова споруда пасувала б до центральноевропейського барокового стилю Мазепиного палацу.

Знайдені в ході розкопів 2011-2013 років численні артефакти дозволяють припускати, що у такому неординарному просторому приміщенні збирались козацькі старшини (офіцери), адьютанти, покоєві, писарі чи канцеляристи, які працювали у гетьманських покоях та державних установах при палаці І. Мазепи. Минулого літа серед решток службової споруди знайшли 14 срібних польських і російських монет, срібні підвіску з рельєфним рослинним візерунком, круглу прикрасу одягу з гірським кришталем, кульчик зі срібного дроту з скляною намистиною, чотири уламки срібних декоративних пластинок, три бронзові пряжки та чотири фігурні накладки з рельєфними орнаментами, насічкою й інкрустаціями від наборів оздоб дорогих старшинських шкіряних поясів, чотири залізні пряжки від козацьких ременів, мідяне кільце-обручку, 10 свинцевих мушкетних куль, бронзовий ґвинт і кремінь від замка рушниці, осколок чавунного ядра чи гранати та залізне вістря стріли місцевого виробництва, численні фраґменти керамічних полив'яних поліхромних і теракотових пічних кахлів, виготовлених, напевно, запрошеними досконалими київськими майстрами, та імпортного німецького ґлязурованого столового посуду XVII-XVIII ст.

На Мазепиному подвір'ї знайдено кілька вістер стріл. Це показує, що гетьманське військо, як і все українське козацтво, консервативно продовжувало користуватись луком і стрілами до XVIII ст., хоч віддавало перевагу мушкетам та пістолям. Ю. Ситий вважає, що старшини-офіцери мали бути вправними у різних видах козацького озброєння, в тому числі й дещо застарілих, і навчати козаків володіти ними. Два оздоблені пояси заможних старшин Мазепиного часу були реконструйовані автором і С. Дмитрієнком комп'ютерним методом.

У 2013 році серед залишків службової будівлі знайшли видовжену бронзову пластинку з ґравірованим лінійним та геометричним візерунком, яка, ймовірно, є краєм спинки оправи книги. Писемні джерела повідомляють, що у резиденції І. Мазепи в Батурині розміщалась його бібліотека, зібрання книжок якої не мало рівних у тогочасній Україні.

На схід від цвинтаря зруйнованого Троїцького собору в колишній фортеці археологи розкопали рештки великого зерносховища XVII-початку XVIII ст. Там відкрили 13 ям, пристосованих для зберігання збіжжя, що були перекриті дерев'яним навісом, та залишки дерев'яної споруди для сушіння снопів і переробки зернових.

У 2003-2004 роках поблизу цитаделі Батурина наша експедиція розкопала субструкції подібного комплексу з 10 зерновими ямами, площею понад 100 квадратних метрів, який, очевидно, належав гетьманові. Ці великі хлібні запаси пограбувало й спалило царське військо у 1708 році. Їх міг приготувати І. Мазепа, коли таємно створив у своїй столиці воєнну базу для повстання і підтримки виснаженої союзної шведської армії.

Археологічні досліди садиб міщан Батурина, як правило, виявляють на кожній по кілька ям для зберігання збіжжя. На думку Ю. Ситого, численність відкритих археологами сховищ зерна свідчить про важливу ролю хліборобства у господар-

(Закінчення на стор. 17)

Знайдена у Батурині фраґментована керамічна розмальована іграшка-свищик у вигляді стилізованої тварини XVII-XVIII ст. Музей археології Батурина.

Пресфонд „Свободи"
за травень 2014 року

$	NAME	LOCATION
75	SOCHAN, NEONILA	MORRISTOWN, NJ
40	WRONSKYJ, WOLODYMYR	GREENLAWN, NY
25	MOSTOWYCZ, OKSANA	PONTE VEDRA BCH, FL
	SIERANT, ANNA	ASTORIA, NY
20	BEJGER, BOHDAN	BUFFALO, NY
	CZMOLA, OLHA	DEPEW, NY
	HANYPSIAK, MARIA	BUFFALO, NY
	HOLUB, MARIA	STUART, FL
	IWANYCZKO, ELIANA	NORTH PORT, FL
	PAK, IHOR	HUNTINGDON VY, PA
	PARABANIUK, JULIE	WASHINGTON, DC
	POPOVYCH, OREST	HOWELL, NJ
15	HAYDA, IHOR	EASTON, CT
10	BORTNOWSKYJ, MICHAEL	LOS ANGELES, CA
	FESSAK, BORYS & EUGENIA	BROOKLYN, NY
	HIRNA, OLENA	CHICAGO, IL
	LOJIK, WALTER	SALT LAKE CITY, UT
	MELNYCZUK, EDWARD	MEDFORD, MA
	WELYCZKO, GREGORY	MADISON, WI
5	BACHYNSKY, HELEN	SMITHFIELD, VA
	LYLAK, MYKOLA & MARIA	ROCHESTER, NY
	WYNNYCKY, PATRICIA	BETHLEHEM, PA
	YOPYK, EUGENIA	BUFFALO, NY
$420	TOTAL FOR MAY 2014	
	ALMANAC PRESS FUND	
100	CLEBOWICZ, WALTER	KENSINGTON, CT
85	BOCHNO, MICHAEL	TORONTO, ON
	ROMANIUK, ANATOLE	OTTAWA, ON
50	MARTYN, YURI	IRVINE, CA
35	GUDIMA, OLGA	PARKER, CO
	HALCHUK, JAROSLAW	ST CATHARINES, ON
	KOWALYSKO, MICHAEL	GAITHERSBURG, MD
25	KOLISZYNSKYJ, LUDMYLA	CHICAGO, IL
20	KOLCIO, MAGDA	HIGGANUM, CT
15	KARPENKO, ANDRIJ	DES PLAINES, IL
	KRYWORUCHKO, ANATOLE	SASKATOON, SK
	POLISHCHUK, SERGE & TETYANA	JERSEY CITY, NJ
	RUDNYK-MACKENZIE, ROMANA	LOS ANGELES, CA
10	BARAN, JOHN & LUBA	ROCHESTER, NY
	DOMARECKYJ, NATALIA & MYRON	KENDALL PARK, NJ
	FEDUN, ORESTA	CLIFTON, NJ
	RAKOWSKY, ALEXANDRA & GEORGE	RIVERHEAD, NY
	SAMBIR, VIRA	POMPANO BEACH, FL
	SAWCHUK, IWAN	PHILADELPHIA, PA
	TKACZUK, BOHDAN & ORESTA	CHICAGO, IL
5	CZAJKOWSKY, LUBOMYRA	VENICE, FL
	DOLINSKY, LARISSA	WESTFIELD, NJ
	HAWRYLUK, OLGA	STUYVESANT, NY
	KIS, MYKOLA & STEFANIA	SAN BRUNO, CA
	PAWLIW	MONTREAL, QC
	PETRUSENKO, MYKOLA	UNION, NJ
	TOWSTOPIAT, MARIA	GILROY, CA
$635	TOTAL FOR MAY 2014	

Щиро дякуємо всім жертводавцям за підтримку пресфонду „Свободи"!

Археологія Батурина...

(Закінчення зі стор. 16)

стві гетьманської столиці та добробут її населення до нападу 1708 року.

Поруч з хлібним складом, розкопаним минулого року, правдоподібно, водночас існувала оселя заможнього міщанина. З неї походять знайдені тоді фраґменти пічних кахлів, керамічного і скляного посуду, двоє цілих керамічних чубуків козацьких люльок, кістяний орнаментований мундштук, виточений на токарному верстаті, уламки залізних побутових та ремісничих знарядь XVII-XVIII ст.

На двох фраґментованих теракотових кахлях Мазепиного періоду є однаковий рельєф вершника, виконаний у народній лубочній манері до 1708 року. Кахлі відтиснули в одній різьбленій дерев’яній матриці. На обох фраґментах збереглась лише нижня половина чоловіка, вбраного у короткий підперезаний каптан, вузькі штані та чоботи до колін. Його обидві ноги притулені до боку осідланого коня (так умовно передано поставу вершника на деяких народних кахлях XVII ст.). Подібні рельєфи козаків, мисливців, західних лицарів та уланів зі списами верхи на конях зустрічаються на пічних кахлях у Батурині, Чернігові, Суботові, Києві, Черкасах, Умані та інших містах центральної України XVI-XVIII ст. Прототипами для цього сюжету вважаються мотиви кінного лицаря з шаблею, що є на гербі Великого князівства Литовського, та св. Георгія на коні, який вражає списом змія. Їх зображення були поширені на геральдичних емблемах, прапорах, монетах, ілюстраціях стародруків та іконах козацького часу і самобутньо перетлумачені народними майстрами.

Також типовою була керамічна іграшка-свищик у вигляді стилізованої тварини, яку знайшли у Батурині. Вона розмальована смугами брунатної і жовтої охристої фарби. Такий зразок народного мистецтва має багато аналогій серед керамічних полив’яних, розписаних і теракотових зооморфних фігурок середньовічної й модерної України. Стародавня традиція їх виготовлення на ринок продовжувалась до XX ст. У Києві знайшли кілька схожих теракотових і розмальованих смугами іграшок-свищиків у формі стилізованих коника, інших свійських тварин та птахів XIV-XVIII ст.

В ході обстеження траншеї водогону на території фортеці археологи відкрили рештки 17 рядових дерев’яних жител і господарських споруд XVII- початку XVIII ст., що спалили московські нападники у 1708 році. В порожній зерновій ямі виявили кістяк підлітка, котрий явно загинув там під час погрому Батурина. У котловані згорілої хати (споруда ч. 3) знайшли кістки ніг забитого мешканця.

Там також знайшли відламану голівку теракотової жіночої статуетки, мабуть, ляльки. Її могли розбити при руйнації того житла. Можна гадати, що цю фігурку виліпив місцевий мистець у наївно-реалістичній манері під впливом скульптури Відродження і бароко Заходу. Вона є рідкісним і цінним твором керамічної тримірної антропоморфної скульптури, зокрема мистецтва народньої іграшки України рубежу XVII-XVIII ст.

Глиняні жіночі статуетки XIV-XVIII ст. знайдені у Києві, Вишгороді, Білій Церкві та Білорусі. Серед 20 фраґментів київських керамічних ляльок того часу найближчими аналогіями батуринському зразку є серія відламаних голівок XVII-XVIII ст. Вони мають ретельно модельований рельєф обличчя та іноді розписані різнобарвними фарбами. Дослідники також певні, що на техніку виконання і художній образ цих ляльок Києва значно вплинуло реалістичне й гуманістичне мистецтво Італії, Німеччини, Польщі та Чехії у стилі Ренесансу і бароко. Такі твори дрібної пластики свідчать про тісні культурні зв’язки ранньомодерної України з названими країнами.

У 2006-2009 роках наша експедиція розкопала близько 300 могил XVII-XVIII ст. на цвинтарі Троїцького собору. Ю. Ситий виявив жертви різанини 1708 року у четвертому горизонті поховань цього кладовища. Минулого літа археологи ексгумували там вісім поховань XVII-XVIII ст. Останки чоловіка з пробитим черепом (поховання ч. 4) можна віднести до загиблих від московської навали.

Розкопки у Батурині 2013 року здобули важливі дані про декор головної резиденції І. Мазепи та маловідому керамічну народну скульптуру гетьманської столиці. Знайдено нові археологічні свідчення про її нищівне розорення. Моє відео-інтерв’ю для української медії про підсумки торішніх розкопок у Батурині оприлюднено в інтернеті: https://www.youtube.com/watch?v=odhNdkIb2wY&feature=c4-overview&list=UU_5I-7Yh_EmnU1rrRtkWO8w.

Незважаючи на напружену ситуацію в Україні, протягом серпня археологи й студенти-історики Чернігівського і Глухівського університетів продовжать розкопи у Батурині. Однак, обтяжена воєнними витратами держава не може зараз фінансувати наш науковий проєкт, а ціни на харчі, бензину та транспорт в Україні надзвичайно зросли.

Археологи звертаються до українських організацій, фундацій, компаній, громад і доброчинців у Сполучених Штатах та Канаді з проханням надалі підтримувати розкопи Мазепиної столиці й публікацію їхніх результатів. Будь ласка, надішліть Ваші чеки з пожертвами за адресою: Prof. Martin Dimnik, Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 59 Queen’s Park Crescent E., Toronto, ON, Canada, M5S 2C4. Просимо вписати чеки на: Pontifical Institute of Mediaeval Studies (memo: Baturyn Project). Цей інститут надішле американським і канадським громадянам відповідні офіційні посвідки для звільнення внесків від оподаткування. Жертводавцям буде висловлено подяку в публікаціях та публічних лекціях, пов’язаних з проєктом.

Уламок теракотової жіночої статуетки чи ляльки кінця XVII- початку XVIII ст., знайдений у Батурині. Музей археології Батурина.

Додаткову інформацію про досліди Батурина можна отримати від автора статті за телефоном 416-766-1408 чи e-mail: v.mezentsev@utoronto.ca. Щиро дякуємо українцям Америки та Канади за щедру підтримку історико-археологічного вивчення Мазепиної столиці у попередні роки. Віримо, що з Вашою допомогою цей проєкт буде збережено за теперішньої кризи в Україні. Наш науковий Майдан теж переможе!

З життя...

(Закінчення зі стор. 15)

публіки пропонованих по Волинській виборчій окрузі". У списку ч. 5 під назвою „Українська Соціял-Демократична Робітнича партія": Винниченко Володимир Кириллович м. Київ, Пушкінська, 27…

7. Косач Микола Петрович, м. Сарни на Волині".

Вибори на Волині провели. Найбільше голосів, 261,031, набрали Українські соціял-революціонери (есери). Депутатами від них стали 23 кандидати. За список ч. 5 проголосувало 1,167 виборців, що не дало змоги провести свого депутата. Та Центральна Рада скасувала вибори на Волині, бо у голосуванні взяло менше 50 відс. виборців.

Одначе, позику Микола Косач мав далі сплачувати. Але війна внесла в його пляни свої корективи.

В архіві зберігається заява від 25 лютого 1917 року у ВГЗУ власноручно написана М.П. Косачем. В ній він описує скільки мав худоби перед окупацією Колодяжного. І ще змушений був здати частину худоби в реквізиційному комісією по 4 рублі за пуд. А частину продати приватним особам. Молодняк він намагався відправити в глибину Росії. Та біля Маневич, коли з'явився ворог, погонич покинув худобу другої кобили рисистої породи реквізовані за 80 рублів прапорщиком 31 корпусу. Тому він просить відстрочити виплату кредиту до його повернення додому і відновлення господарства.

В тій же архівній справі про кредит є ще один документ, написаний власноручно М. Косачем, але вже українською мовою:

„П. Губерніяльному Комісарові. 15-19-го березоля я об'їхав більшу частину сіл Велицької волости, яка була увільнена ще 1916 року. Села всі зруйнували. Є населення коло 1,000 душ, більшість увільнених солдат. Становище населення дуже тяжке, нема ні хліба, ні насіння. Мені удалось дістати у атамана ґарнізону Маневич для них трохи харчу, але в найближчий час вони опиняться ще в скрутнішому стані. Ковельське Земство завдяки відсутності коштів не має можливости чимнебудь допомогти. Питання було б вирішено, як би туди було направлено хоча б 2-3 вагони насіння і щомісячно 1 вагон харчових продуктів. Видачу може взяти на себе Земство. Прохаю п. Комісара усунути цю справу в відповідних інстанціях.

Ковельський комісар
(підпис Косача)"

Отже, з 1914 по 1918 рік за архівними документами Микола Петрович Косач займав посаду Ковельського голова. Після лютневої революції у 1917 року ця посада називалась „комісар". Чи міг вчений аґроном при цьому ще й воювати на фронтах Першої світової війни? Якщо влада офіційно призначила М. Косача на цю посаду, то чи можливо його мобілізувати у військо? Підполковником, як пише його син Юрій, яких військ міг бути аґрономом? Все це вигадка Юрія. І тут треба звернутись до родинних стосунків. Дружина Миколи – Наталія Григорівна Дробишева. Найповніші дані про неї подає стаття Любові Мержвинської, працівника музею Лесі Українки у селі Колодяжному, вміщена у матеріялах наукової конференції 2006 року, що відбувалася у Колодяжному.

Познайомились і одружились Микола і Наталія у Києві, у 1907 році. Можливо, їй було тоді 18 років. Вона закінчила київську гімназію. Микола одержав звання аґронома. І сім'я поїхала у Колодяжне. Він був добрим господарем. І всі своє знання спрямував на господарство. А Наталія? Колодяжне – глухе поліське село, в якому було всього 40 хат. Сільське господарство її не цікавило. Л. Мержвинська наводить частину листа Н. Г. Косач: „Я збираюсь днями їхати у Київ, знову хочу вступити з тим, щоб закінчити Комерційний інститут… Юра залишиться з Володею і Микосем. Із-за цього у нас відбуваються жахливі непорозуміння, так як Микось не хоче, щоб я їхала в Інститут, а сиділа і господарювала у Колодяжному, але по-моєму, не всі народжуються сільськими господарями, і тому кожен з нас залишається при своєму". І вона поїхала здобути освіту. Можливо, закінчила Вищі жіночі курси, бо працювала і вчителькою.

У 1927 році Юра закінчив гімназію у Львові. Цілком зрозуміло, що з ним могла жити і матір. Згодом вчився у Варшавському університеті. Отже, десь у 1918-1919 році Юра покинув село Колодяжне малюком. Можливо, він і бачив батька в уніформі підполковника з двома відзнаками. У царській Росії було 14 кляс (ранґів) державних чиновників. Їм відповідали військові звання. Губернією керували чиновники III-IV кляси – це генеральські звання. Був відповідний ранґ – генерал-губернатор. Нижче – губернії-повіти. Їх очолювали чиновники VI-VII кляси. Це відповідає званню підполковника і полковника. Під час війни у прифронтовій зоні чиновники одягли військову уніформу. В тому і числі голова Ковельського повіту одягнув форму підполковника. А за евакуацію біженців, організацію оборони чи інші дії Микола Косач міг бути нагороджений. Але не воював батько Юрія Косача на фронті.

Не був Микола Косач і Житомирським міським головою, хоч і входив до складу вищого губернського органу, що засідала у Житомирі. Тому Юрій Косач помилково приписав батькові посаду Житомирського міського голови. Адже дорослим Юрій жив далеко від батька.

Житомир

Коли у вічність іде друг

(Пам'яті незабутньої Валерії Новодворської)

Юрій Райхель

12 липня померла Валерія Новодворська. Україна втратила істинного і безкомпромісного друга. Таких в Росії, навіть серед опозиціонерів, меншість.

В. Новодворська народилася в місті Барановичі в 1950 році. Її батько був інженером, мати – лікарем. Обидвоє були членами партії. Прадід і дід були революціонерами. Останній воював в армії Будьонного. Напевне, найголовнішою людиною в житті покійної була бабуся, яка її правильно виховала.

Як згадувала В. Новодворська, її антирадянські погляди зформувалися під впливом того, що вона дізналася про ґулаґ і про судовий процес над письменниками-дисидентами.

Вступивши в 1968 році на французький факультет Інституту чужоземних мов ім. Тореза, В. Новодворська вже в 1969 році створила підпільну антирадянську студентську організацію У грудні того ж року в Кремлівському палаці з'їздів В. Новодворська розповсюдила листівки з антирадянським віршем власного твору „Спасибі, партія, тобі!". Відразу ж була арештована КҐБ за звинуваченням в антирадянській агітації і пропаґанді – за розповсюдження листівок з критикою введення військ Варшавського договору до Чехословаччини в серпні 1968 року. Її помістили в одиночну камеру Лефортовської в'язниці. З 1970 по 1972 рік В. Новодворську тримали в психіятричній лікарні Казані.

Після звільнення незламна опозиціонерка займалася розповсюдженням самвидаву, брала участь у різних дисидентських об'єднаннях і організаціях. Неодноразово була заарештована, знову поміщена в психіятричні лікарні Москви.

Серед дисидентів вирізнялася крайніми поглядами щодо СРСР, радянської влади і Комуністичної партії. Виступала проти Михайла Ґорбачова, коли стало ясно, що він не має наміру починати демократичні реформи. У вересні 1990 року після публікації в газеті „Вільне слово" статті під заголовком „Хайль, Ґорбачов!" і виступів на вічах, де вона розривала портрети М. Ґорбачова, звинувачувалася в публічній образі чести і гідности президента СРСР та образі державного прапора. Часи були вже дещо інші, і арешт її не відбувся.

Описати різноманітну політичну та публіцистичну діяльність В. Новодворської не видається можливим. Занадто багато вона виступала і писала. Автор книг „По ту сторону відчаю", „Над прірвою в брехні", „Мій Картаґен повинен бути зруйнований (Філософія історії Росії)". При цьому володіла англійською та французькими мовами, читала по-італійськи і німецьки, говорила по-білоруськи.

В. Новодворська завжди виступала на підтримку державної незалежності республік колишнього СРСР. За цю діяльність була нагороджена Лицарським хрестом Ордена Великого князя Литовського Ґядиминаса за захист інтересів Литви.

В. Новодворська завжди виступала на боці України. У 1990 році хрестилася. Належала до Української Автокефальної Православної Церкви, виступала з різкою критикою Російської Православної Церкви.

Будучи безстрашною людиною, вона не звертала уваги на револьверний гавкіт захисників так званого „русского міра". Від неї російський читач і слухач дізнавався про героїв України – Степана Бандеру та Романа Шухевича. Треба було мати велику мужність, щоб проти офіційної позиції ще до Майдану закінчувати свої виступи закликом „Слава Україні!" І „Героям слава!". У сучасній Москві за це можна позбутися життя чи здоров'я.

Якось довелося чути В. Новодворську в одній з програм радіостанції „Ехо Москви". Тоді весь світ гадав, чи підпише Віктор Янукович Угоду про асоціяцію з Европейським союзом, чи Володимир Путін зуміє цьому перешкодити. Зараз це здається деяким чарами, але В. Новодворська висловила тверду впевненість, що українці не пробачать зради своїх устремлінь до Европи, якщо тодішній президент посміє не поставити свій підпис у Вільнюсі. На дещо здивоване запитання ведучої, що ж буде тоді, В. Новодворська, не замислюючись, відповіла: Майдан. І додала, що він змете київську злодійську владу. Мало хто тоді володів такою впевненістю.

Московські пропаґандисти за вказівкою Кремля зробили з „Правого сектора" і так званих бандерівців страшилку для російського обивателя. Градус ненависти до Майдану і наступних подій піднявся до точки кипіння. І в цей досить небезпечний період саме В. Новодворська створила відео-ролик і звернулася з відозвою до „Правого сектора". У ньому вона закликала стояти до кінця проти російських загарбників Криму.

Під крики російських шовіністів „Крим наш!" вона закликала зі зброєю в руках боротися проти окупантів так, як це робили сотні УПА. Погодьтеся, що не кожен противник В. Путіна і його загарбницької політики в Росії піде на таке.

Так і згадуються слова з пісні Володимира Висоцького про друга, який не повернувся з бою. Саме з битви не повернулася В. Новодворська. З битви за нову Росію і за нову Україну. Вона була справжньою російською патріоткою. Не того казенного штибу, які вішають на себе колорадські стрічки і нетямляться в ненависті до Майдану і України. Ні, справжній російський патріот, яким вона була, не може бажати перемоги В. Путінові і його режимові. Навпаки, він буде бажати його поразки і перемоги української армії у протистоянні в східних областях. Коло таких людей в Росії дуже вузьке, і тим гіркіша втрата кожного бійця.

В. Новодворська мужньо боролася з хворобою, від якої страждала багато років. Не може людина вийти здоровою з рук катів у білих халатах в радянських психіятричних лікарнях.

Ще на початку 2000 років вона сказала якось у редакції журналу „Новий час", що її хвороби ніщо порівняно з хворобами Росії і російського суспільства. І коли вона бореться з ними, про свої забуває.

Тільки хвороба її не забула і вирвала з лав наших друзів. Вона була героєм українського фронту. А герої не вмирають.

(„День")

Юрій Райхель – політичний оглядач газети „День", Дніпропетровськ.

З волі Всевишнього, дня 4 серпня 2014 року
в Цолікерберґу, Швайцарія,
упокоїлася в Бозі

Ясновельможна Пані Гетьманівна

Олена Павлівна Отт – Скоропадська

народжена 5 липня 1919 року у Берліні-Фріденау.

Покійна зберігала світлі традиції гетьманської родини та з проголошенням самостійности України подбала про передання всіх гетьманських архівів до Києва.

Її спогади німецькою та українською мовами „Остання з роду Скоропадських" є свідченням очевидця про життя Ясновельможного Пана Гетьмана Павла і його родини в умовинах еміґрації.

Пам'ять про Ясновельможну Пані Гетьманівну залишиться вічною серед тих, що мали честь й приємність належати до вужчого кола Її ближчих українських приятелів і знайомих.

У горі залишилися чоловік Людвіґ, доньки Ірена та Олександра з родинами, яким складаємо співчуття.

Від імені українських друзів і знайомих

Тетяна і проф. д-р Микола Шафовал
з сином Петром-Климентієм, Мюнхен
Галина Сварник, Львів
Галина Дигас, Київ

З невимовним сумом ділимося болючою вісткою
з родиною, приятелями і знайомими,
що в п'ятницю, 25 липня 2014 року,
з волі Всевишнього відійшов у Вічність
наш найдорожчий Чоловік, Шваґер і Вуйко

св. п.

ЯРОСЛАВ ТОМОРУҐ

народжений 21 березня 1930 року в Чернівцях, Україна.
Ветеран Американської Армії, колишній голова Українського Спортового Клюбу в Ню-Йорку, член Українського Музею, і член Українського Інституту Америки в Ню-Йорку.

ПАРАСТАС відбувся в вівторок, 29 липня 2014 року, в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н. Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в середу, 30 липня 2014 року, в Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж., а відтак на Українському цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд-Бруку, Н.Дж.

У глибокому смутку залишилися:

дружина:	Марія Томоруґ
шваґер:	Юрій Шуган з дружиною Dr. Janice-Lynn
кузинка:	д-р Мирослава Томоруґ Знаєнко з родиною
племінники:	проф. Александер Шуган з дружиною Elizabeth і дітьми Миколою, Самуїлом, Максиміліяном і Натанаїлом
	Андрія з чоловіком Dr. David Gelber і дітьми Яковом і Бенджаміном
	Хризанта з чоловіком Charles Willis і дітьми Шарлотою і Каролінкою
родина:	Шуганів
похресниця:	Оксана Комарницька з родиною
похресник:	Юрій Зінич з дружиною

та ближча і дальша родина в Америці й Україні

Вічна Йому пам'ять!

Для вшанування пам'яті Покійного, просимо бажаючих складати пожертви на: Український Музей в Ню-Йорку, або на Благодійну Акцію – Допомога Старшим Людям в Україні при Українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку.

Хроніка бойових...

(Закінчення зі стор. 4)

■ **4 серпня** – підрозділи Збройних сил України 39 разів вступали в вогневий контакт з терористами в ряді населених пунктів. З території Російської Федерації протягом доби п'ять разів були обстріляні позиції сил АТО. Відбулася операція з розблькування підрозділів українських військових в районі Червонопартизанська. Більша частина військових успішно вийшла у безпечне місце, а частина відійшла на російську територію. Наразі українська сторона робить все можливе, щоб повернути цих військовослужбовців додому. За оперативними даними на території Росії перебуває 311 військових та прикордонників. Місцевим мешканцям надані коридори для виходу в безпечні райони з Донецька, Горлівки та Луганська.

■ **5 серпня** – Збройні сили України продовжують наступальну операцію на території, тимчасово зайняті російськими найманцями. Протягом доби сили АТО 26 разів вступали у вогневий контакт з терористами. Продовжується обстріл позицій сил АТО з території Росії. Терористи обстріляли колону беззбройних українських військовослужбовців 72-ої бриґади (195 осіб), які поверталь з території Росії у супроводі підрозділу військової служби правопорядку Збройних сил України. Напад було відбито, ніхто не постраждав. Напередодні частина військовослужбовців після тривалого обстрілу з танків, важких гармат, установок „Ґрад", та після закінчення набоїв була змушена відійти на російську територію. Перед відходом військові підірвали залишки бойової техніки та знищили свою зброю. Українські збройні сили залишили Ясинувату через зростаючу загрозу життю мирних мешканців.

Відбувся бій відділу прикордонної служби „Амвросіївка" з бойовиками, які намагалися прорватися на територію Росії на двох мікроавтобусах з напрямку Іловайська. Терористам не вдалося пробитися, вони вимушені були повернутися назад. Зафіксовано п'ять випадків порушення повітряного простору російськими безпілотниками у районах прикордонної служби „Маріюпіль", вздовж адміністративної межі Херсонської области та Криму, над териториальними водами України та над колишнім військовим летовищем у Болграді Одеської области.

У прикордонних з Україною районах Росії виявлені підрозділи мотострілецьких бриґад з Ленінградської і Псковської областей, зенітно-ракетного полку з Мурманської области. Загальна кількість військ Росії, зосереджених уздовж кордону України, нараховує близько 45 тис. осіб, 160 танків, до 1,360 бойових бронемашин, до 350 артилерійських систем, 130 ракетних систем залпового вогню, 192 бойових літаки, 137 ударних вертолетів.

В ніч на 5 серпня у Житомирі затримано диверсійну групу, яка плянувала здійснити кілька терактів. У затриманих вилучено понад 8 кілограмів вибухівки.

Відділ реклями – 973-292-9800, дод. 3040

Інтенсивні Курси Англійської Мови

Всі рівні володіння мовою • Англійська мова для підприємництва
Вдосконалення вміння писати і читати • Підготування до іспиту TOEFL
Повний вибір курсів Apple iMac Photoshop та Office for Mac
“English through the Arts” - Центр Діяльности

Spanish-American Institute

служить міжнародним студентам на Times Square від 1955 р.

215 West 43 Street, Times Square, NY 10036
Тел.: 212-840-7111 • Факс: 212-719-5922

Info@sai2000.org • www.sai2000.org

SKYPE: StudentClub • www.FaceBook.com/StudentClub

This school is authorized under Federal Law to enroll non-immigrant alien students. Registered by the Department of Education of the State of New York.

2200 Route 10 West, Suite 109
Parsippany, NJ 07054
(973) 538-3888 • Fax: (973)538-3899

ROXOLANA INTERNATIONAL TRADE, LTD
e-mail: roxolanaltd@roxolana.com
web: www.roxolana.com

ПАКУНКИ В УКРАЇНУ

МОРЕМ • АВІА
Вага від 10 до 150 фунтів *

- Пересилайте пакунки до нас через UPS.
- Додаткова знижка для організацій.
- Користуючись нашими ARS наліпками.
- Для замовлення наліпок, для підбору пакунків телефонуйте: (973) 538-3888.
- Пакунки до Росії, Латвії, Литви, Естонії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Грузії,
- Вірменії, Польщі, Чехії і Словаччини.
- Готові продуктові пакунки з каталога.
- Медикаменти на замовлення до України.

ROXOLANA Travel

- У нас можна замовити авіаквитки на будь-які авіакомпанії до більшости европейських країн.
- Візові послуги до України (без запрошення).
- Зустрічаємо і відвозимо на летовище.
- Пашпортні послуги. Обмінюємо старі пашпорти на нові українські.

ROXOLANA Money Service

ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ В УКРАЇНУ:

$100 - $7	$500 - $12	$900 - $20
$200 - $10	$600 - $15	$1000 - $20
$300 - $12	$700 - $17	$1500 - $37.50
$400 - $12	$800 - $17	$2000 - $50

Маємо ліцензію на пересилку долярів. Також пересилаємо в інші країни.

** Додаткова оплата за доставу. Існують певні обмеження.*

ЗАМОВЛЯЙТЕ

Харчовий пакунок „Родинний“ з каталога
вміст пакунка:
борошно - 20 ф., гречка - 10 ф., олія - 1 ґальон, тушонка - 3 ф., салямі - 3 ф., родзинки - 3 ф., дріжджі - 1 ф., кава мелена - 2 ф., шоколяд - 2 плитки.
Ціна $99 за 51 ф.

1-888-PAKUNOK (725-8665)

Selfreliance
Ukrainian American Federal Credit Union

ЗАОЩАДЬТЕ

на оплаті всіх кваліфікованих витрат пов’язаних з навчанням

Selfreliance VISA

3.99 % APR на 6 міс.

використовуючи свою
Visa® Credit картку з “Самопомочі”
від 1 серпня до 30 вересня 2014 р.

2332 W. Chicago Ave. Chicago IL 773-328-7500
5000 N. Cumberland Ave. Chicago IL 773-589-0077
136 E. Illinois Ave. #100, Palatine IL 847-359-5911

Selfreliance.Com
300 E. Army Trail, Bloomingdale IL 630-307-0079

734 Sandford Ave. Newark NJ 973-373-7839
558 Summit Ave. Jersey City NJ 201-795-4061
60-C N. Jefferson Rd. Whippany NJ 973-887-2776

Your savings federally insured to at least $250,000 and backed by the full faith and credit of the United States Government
NCUA
National Credit Union Administration, a U.S. Government Agency

*Транзакції проведені 1 серпня 2014 р. до 30 вересня 2014 р. у кваліфікованих продавців будуть опроцентовуватися при річній процентрій ставці 3.99% на 6 місяців. Після промоційного періоду баланс, що залишається, повертається до опроцентування при стандартній річній процентній ставцій, що зобов’язує на Вашому рахунку. Кваліфіковані категорії продавців: 5045,5192,5300,5310,5311, 5411, 5611,5621, 5651, 5661,5691,5732,5734,5942,5943 8211, 8220, 8244, 8249, 8299. За більш докладною інформацією звертайтеся до кредитівки “Самопоміч”.

Full Financial Services

Реклама – ключ до успішного бізнесу!

973-292-9800, дод. 3040

МАРІЯ ДРИЧ
Ліцензований Продавець Страхування Життя
MARIA DRICH
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.
26 Perrine Ave., Jersey City, NJ 07306
Tel.: 201-647-6386
e-mail: marijkauna@yahoo.com

ЮРІЙ СИМЧИК
Ліцензований Продавець Страхування Життя
YURIY SYMCZYK
Licensed Life Insurance Agent
Ukrainian National Assn., Inc.
2200 Route 10, P.O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Tel.: (973) 292-9800 (Ext. 3055) • Fax: (973) 292-0900
e-mail: symczyk@unamember.com

ПРАЦЯ
Пошукую жінку по догляду старшої особи в Cedar Knolls, NJ. Праця 7 днів на тиждень з проживанням. **Тел. 201-572-5287** (від 10-ої ранку до 7-ої веч.)

ARKA
Нитки, тканина до вишивання, писанкові прибори, касети, відеокасети, CD, шкільні книжки, хустки, кераміка, різьба.
89 East 2nd St., New York, NY 10009
Tel.: (212) 473-3550